

**JÁKI SZÁZSZORSZÉP ÓVODA
9798 JÁK, SZABADNÉP U. 10.**

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

„Jelek, ti világ jelei,
ki tud titeket érteni,
egy ágacskát megfejteni?
Elvetjük a magot a földbe:
ki sejtí, hogy lesz szár belőle?

/Weöres Sándor/

Készült: 1999.
Módosítva: 2004.
2010.
2012.
2013.
2017.

Tartalomjegyzék

1.	Küldetésnyilatkozat	5
2.	Óvodánk bemutatása	7
	Óvodánk jellemző adatai	7
3.	Óvodánk szervezeti felépítése	8
4.	Az óvodai nevelés célja, elvei	9
	Prevenációs, korrekciós feladatok.....	10
4.1.	Gyermekkép, óvodakép.....	10
4.2.	Az óvodai nevelés alapelvei	10
	Kiemelt hagyományaink	11
5.	Az óvodai nevelés feladatai.....	12
5.1.	Az érzelmi nevelés	12
	Az érzelmi nevelés célja.....	12
	Óvónő a folyamatban	12
5.2.	Értelmi nevelés	13
	Az értelmi nevelés célja	13
	Óvónő a folyamatban	13
5.3.	Erkölcsei nevelés, nevelés célja	13
	Óvónő a folyamatban	13
5.4.	A közösségi nevelés	15
	A közösségi nevelés személyiségfejlesztő hatása	15
	Összegzés:	16
	A közösségi nevelés célja, feladatai	16
	Óvónő a folyamatban	16
5.5.	Anyanyelvi nevelés	16
	Cél és feladat	16
	Anyanyelvi nevelés fejlesztő hatása.....	18
	Összegzés:	18
	Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása	18
	A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	18
	Óvónő a folyamatban	19
5.6.	Környezetvédelem.....	19
	Környezetalakítás	20
	Óvónő a folyamatban	20
	Személyiségfejlesztő hatása	20
5.7.	Az egészséges életmód alakítása.....	21
	Az egészséges életmódra nevelés célja és feladatai	21
	A megvalósítás feladatai	21
	Az egészséges óvodai környezet kialakítás.....	21
	Az óvoda helyiségei	22
	Az óvoda kertje	22
	Egészségre nevelés, gondozás.....	23
	A helyes életritmus.....	23
	Az óvónő a folyamatban	25
5.8.	Az iskola érettség feltétele	26
	Az iskola érettség feltétele:	26
6.	Az óvodai élet megszervezésének elvei	27
6.1.	Személyi feltételek	27

6.2.	Tárgyi feltételek	27
6.3.	Az óvodai élet megszervezése.....	28
	Napirend	28
	Hetirend	29
	Nyári élet:	29
	Házirend	30
7.	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.	A
	fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	36
7.1.	Játék.....	36
	A játék és a hagyományörzés kapcsolata	36
	A játék szerepe a programban	37
	Mit jelent az óvodáskorú gyermek életében a játék?	37
	A játék feltételrendszere	39
	A játékidő	39
	A játék eszközei	40
	A játék tartalma	40
	Közéjük sorolhatók	40
	Óvónő a folyamatban	41
	A játék személyiségfejlesztő hatása	41
	Fejlődés eredménye az óvodáskor végére.	42
7.2.	Verselés, mesélés	42
	Az irodalom és a néphagyományörzés	42
	Az irodalmi nevelés célja, feladata.....	42
	Az irodalmi anyag tartalma	42
	Óvónő a folyamatban	43
	Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása	43
	A fejlődés eredménye óvodáskor végére.....	43
7.3.	Ének- zene, énekes játékok, gyermektánc.....	44
	A zene és a néphagyomány kapcsolata	44
	A zenei nevelés célja	44
	A zenei nevelés tartalma	44
	Óvónő a folyamatban	46
	A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása	46
	A fejlődés eredménye az óvodáskor végére	46
7.4.	Rajzolás, mintázás, kézimunka	47
	A vizuális nevelés célja, feladatai	47
	A vizuális tevékenység tartalma.....	47
	Óvónő a folyamatban	48
	Vizuális tevékenység személyiségfejlesztő hatása.....	48
	A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	48
7.5.	Mozgás	49
	A mozgás és a néphagyományörzés kapcsolata.....	49
	A mozgásfejlesztés célja, feladatai.....	49
	A mozgás tartalma.....	49
	1./ Szabad, spontán mozgás.....	49
	2./Szervezett testnevelés.....	50
	Óvónő a folyamatban:	50
	A mozgás személyiségfejlesztő hatása.....	51
	A fejlődés eredménye az óvodáskor végére	51
7.6.	A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	51

A külső világ megismerésére nevelés célja.....	51
Környezeti nevelés és néphagyományőrzés	52
Óvónő a folyamatban	52
A külső világ megismerésére nevelés személyiségfejlesztő hatása	53
A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére	53
7.7. Munkajellegű tevékenységek	53
Célok, feladatok	53
Munkajellegű tevékenységek tartalma	54
A mindennapos élettel kapcsolatos teendők.....	54
Óvónő a folyamatban	54
A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása.....	54
A fejlődés eredménye az óvodáskor végére	55
7.8. Tanulás	55
A tanulás célja	55
Óvónő a folyamatban	55
Összegzés	56
Mit, hogyan, hol, milyen formában ünnepelünk	57
8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	59
8.1. A testi fejlődés jellemzői.....	59
8.2. A lelki fejlődés jellemzői	59
8.3. A szociális fejlődés jellemzői.....	60
9. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése	61
10. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	62
Feladataink a gyermekvédelemmel kapcsolatban	62
11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei és külső kapcsolatai	63
12. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének feltétele	65
Logopédia.....	66
13. Az óvodába lépés feltételei	68
14. Az óvoda által nyújtott ingyenes és térítéses szolgáltatások.....	69
14.1. Az óvoda szolgáltatásai, melyek a szülők kérésére, pénzért az óvoda javára történnek	69
15. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelési munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	70
15.1. A program megvalósításának feltételei	71
16. A program beállásvizsgálatának rendszere	71
16.1. Folyamatos ellenőrzés, értékelés.....	71
17. Legitimációs záradék.....	73
18. Felhasznált irodalom.....	75

1. Küldetésnyilatkozat

Nevelőtestületünk mely már több éve egyetértésben, harmonikusan tevékenykedik, egyöntetűen elkötelezte magát a gyermeki személyiséget maximálisan tiszteletben tartó, fejlődési és életkori sajátosságait figyelembe vevő program mellett, melyben a néphagyomány-ápolás kiemelt szerepet tölt be.

Ez földrajzi adottságunk, környezetünk igénye, elvárásai indokoltá teszik. Községünkben híres volt a fazekasmesterség, ami sajnos kihalófélben van.

Az óvodánkkal szemben felmerült igények igazolják, hogy az óvodai nevelés folyamatában helye van a népi kultúrának. A gyermek életkori, fejlődési sajátosságaihoz hozzátartozik, mindennapi életét gazdagítja. A fenntartó önkormányzat részéről is elvárásként fogalmazódott meg az intézménnyel szemben a hagyományőrzés.

Programunk kidolgozásában az motiválta nevelőtestületünket, hogy a gyermekek megismerjék népi kultúránk gyökereit, felelevenítsük a kihalófélben lévő népszokásokat, gyűjtsük népi emlékeinket és óvodai életünkben felhasználjuk azok még élő anyagait: dalok, versek, rigmusok, technikák-kosárfonás, szövés, agyagozás...

Pedagógiai hitvallásunk teszi lehetővé, hogy a nevelőtestület tagjai saját elképzeléseik, igényeik szerint kívánják nevelő munkájukat folytatni. Mindezt indokolja, hogy sok éves gyakorlati tapasztalatunk felhasználásával, a helyi adottságoknak megfelelően, a környezet kínálta lehetőségeket kihasználva szeretnénk a gyerekek személyiségét formálva harmonikusan fejlődő, érzelmeiben gazdag, értelmileg fejlett gyermekeket nevelni.

Valamennyi óvónő részt vesz nevelőmunkáját segítő tanfolyamokon, továbbképzéseken. A továbbképzések kiválasztásának fő szempontjai, hogy programunk megvalósítását segítse pl: fejlesztőpedagógusi és logopédiai diploma megszerzése. Rendszeres résztvevői vagyunk a Fazekas műhelynek, népi játék eszközkészítés és népi játékok, táncok, tanfolyamoknak, Gyermek és Ifjúságvédelmi továbbképzésnek.

Amennyire gyermekeinknek joga van megismerni hagyományainkat, elődeinktől ránk öröklött nemzeti kincseinket, annyira kötelességünk nekünk nevelőknek megismertetni velük azt. Falujárásaink alkalmával megismerttől folyamatosan gyűjtjük az emlékeikben élő népszokásokat, hagyományokat. Magnófelvételt készítettünk, melyben idős emberek énekelik, szavalják el a Regölést, Lucázást, Betlehemezést, István köszöntőt, János napi köszöntőt, Korbácsolást, Pünkösödölést, ahogy ők azt gyermekkorukban előadták, eljátszották. Ezeket az énekeket, rigmusokat, versikéket meg kell ismertetnünk gyermekeinkkel éppúgy, mint az évszakokhoz kötődő népszokásokat: Szüretelés, Adventi időben regölés, Lucázás, Jézuska várás, István-János köszöntés, Korbácsolás, Farsangolás, Tavaszvárás, Májusfa állítás - kitáncolása, Pünkösödölés, Aratási ünnepek.

Ezek megismerésével a gyermek családjával együtt olyan külsőségekben és tartalmukban is visszatérő élményeket él át, amelyek otthonához, szülőföldjéhez kötik és életre szóló útravalót adnak.

Mivel a 3-7 éves életkorban gyermekeink érzelmileg és értelmileg a legfogékonyabb időszakot élik át, fontos, hogy ÉN - tudatuk ezekben az örömet, boldogságérzetet adó néphagyomány-ápolásban saját fontosságukat éreztetve alakuljon ki. Játékainkban mindenkire szükség van, közösségünk ezáltal is egyre jobban összekovácsolódik. Nevelőközösségünk meggyőződése, hogy ki kell alakítanunk gyermekeinkben az "ünnepelni tudás" képességét. Ezt példamutatással, a felnőttek részéről is hiteles ünnepre-készülődéssel érhetjük el. Az ünnepeken gyermekeinket körülvevő felnőttek magatartása külsőségekben (díszítés, öltözködés) és tartalmukban is megnyilvánuló "másság" mély érzelmi nyomot hagy bennük és az összetartozás élményén túl a közösségen belül az egyén fontosságát is hangsúlyozzák.

Igyekszünk a helyi sajátosságokat a "mi" népszokásainkat úgy beletáplálni gyermekeink érzelmeibe, értelmébe, hogy életre szóló élményt jelentsen számukra.

Óvodánk könyvtárát rendszeresen látogatjuk, a szakkönyveket rendszeresen használjuk nevelőmunkákhoz. Szakkönyvvásárláskor programunknak megfelelő szakirodalmat vásárolunk.

2. Óvodánk bemutatása

A jáki Százszorszép Óvoda a közel 2600 lelket számláló község közepén, a gyönyörű románkori templom tövében található. Az épület az ötvenes évektől óvodaként működik. Az előző években komoly felújítási munkálatokat végzett az önkormányzat. Azóta korszerűbb, szebb környezetben fogadhatjuk a gyermekeket.

Gyermekeink nagy része jáki lakos, időszakonként előfordul, hogy 2-3 gyermek a szomszédos községből jár óvodánkba.

Jelenleg négy csoporttal működünk. A csoportok összetétele az éppen aktuális életkorú gyermekek számától függ.

Az óvónőpárok kialakításánál figyelembe vettük az óvónők irányultságát, érdeklődési körét, elhivatottságát egy-egy tevékenység iránt. Így minden csoportban legalább egyik óvónő szívesen kézműveskedik, foglalkozik népi gyermekjátékokkal. Az óvónők kétheti váltásban dolgoznak. Ez a munkarend változatossá és érdekessé teszi a gyermekek számára az óvodai életet, hiszen az óvónők személyes varázsa, egyénisége kéthetente új lendületet, arculatot ad a csoportnak. Az átfedési idő remek alkalmat ad a tartalmas tevékenységekre, közös élmények szerzésére, kirándulások, túrák megszervezésére.

Nevelőtestületünk tagjai mellett tevékenykedő dajkáink szakképzettek, programunk megvalósítását segítők. Munkatársaink nyitottak a lehetőségek melletti továbbképzésekre.

Óvodánk jellemző adatai

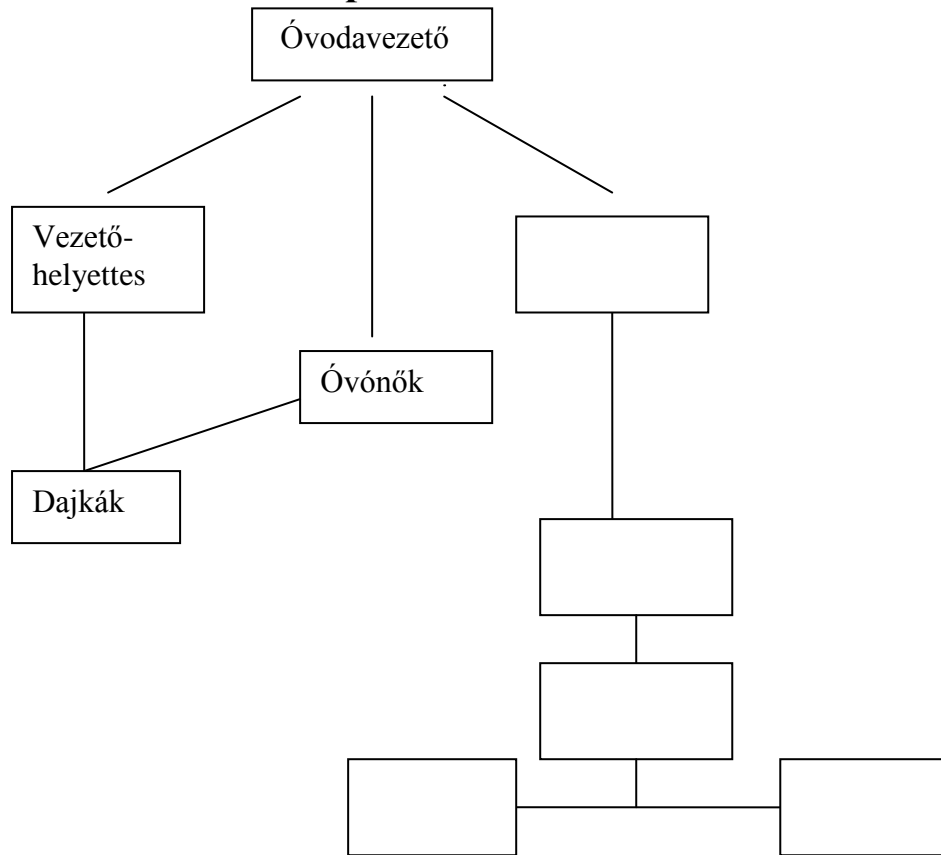
Az óvoda hivatalos elnevezése:
Jáki Százszorszép Óvoda

Az óvoda címe:
9798 Ják, Szabadnép u. 10. Tel: 356-013

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:
Ják Község Önkormányzata
9798 Ják, Kossuth L. u. 14. Tel: 356-011

Az óvodai csoportok száma: 4

3. Óvodánk szervezeti felépítése

4. Az óvodai nevelés célja, elvei

A program célja: A gyermek sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztése az érzelmi, értelmi, szociális, testi, természeti fogékonyság, szocializáció, testi és anyanyelvi, hazafias nevelés terén a néphagyomány-ápolás és más óvodai tevékenység eszközzelrendszerével.

A közös tevékenységek folyamatában mindezek az óvodai nevelés általános feladatai, amit programunkban alapfeladatnak tekintünk.

A gyermek óvodába (lépése pillanatától kezdve az óvoda a családdal együtt felelős azért, hogy személyiségének alakulása megfelelően emocionális, szomatikus, mentális, szociális követelményeknek és az együtt elért eredmények megalapozzák az iskolai életmód elfogadását.

A község néphagyományainak ápolása és a természetszeretet átörökítése elősegíti a gyermek pozitív érzelmi fejlődését. Ez a hatástöbblet, az örömmel átélt aktivitás a nevelés mozgató ereje.

Gyermeki tevékenységformák:

JÁTÉK,
mozgás,
természeti és társadalmi környezet megismerése,
esztétikai tevékenységek: fazekasság, fonás, szövés, bőrmunkák, népi díszítőművészet,
tojásfestés, hímzés, rajzolás, festés, agyagozás,
zenei nevelés: népi játékok, dalok, körjátékok,
irodalmi népköltészet: verselés, mondókázás, mese.

A gyermek a tevékenységek gyakorlása során tanul.

Programunkban az ezzel kapcsolatos felfogásunkat nevelési területenként kifejtjük.

A tevékenységek folyamatosságát a mindennapok hagyománya és a jeles napok tevékenységei adják.

A játékban megjelenő hagyományápoló tevékenységekben gyakorolja az önkifejezés formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására megérzi a közösség összetartó erejét. A közösségi tapasztalatok - tevékenységek - és a társas helyzet megváltozása nyomán változik viszonya környezetéhez, alakulnak tulajdonságai.

Létrejön a biztonságérzet, ami a további szocializálódás alapja. Ez hosszú folyamat eredménye, melyben a nevelői hatások központi szerepet kapnak.

Prevenziós, korrekciós feladatok

Prevenziós feladatunk elsősorban a családok életkörülményeinek megismerése, kölcsönös, bizalomteljes kapcsolat kialakítása.

Ennek során a gyermekek anamnézisének alapos megismerése.

Ehhez szükséges:

- védőnővel szoros együttműködés,
- Gyermekvédelmi felelős kapcsolattartása az Önkormányzat Gyermekjóléti Szolgálatával,
- Családlátogatás,
- játékban megnyilvánuló nevelési helyzetek kihasználása, - alkalmankénti fogadóóra, szülői értekezletek.

Korrekciós feladatok

- Beilleszkedési zavarok okainak felderítése és a problémák lehetőség szerinti folyamatos korrigálása közösen együttműködve a családdal.
- Játékban megnyilvánuló nevelési helyzetek kihasználása.
- Egyéni bánásmód elvének érvényesítése.
- Nehezen nevelhető gyermek viselkedésének okainak feltárása és a helyes nevelési mód megtervezése.
- Óvó-védő- segítő kezet nyújtani a gyermeknek, a családnak. Létrehozni egy olyan emberi kapcsolatrendszert, melyből merít a gyermek, a család és az óvodai testület.

4.1. Gyermekkép, óvodakép

A gyermeki alapelvek figyelembevételével alakítottuk ki óvodánk gyermekképét, óvodaképét.

A gyermeket különleges védelem illeti meg.

A gyermek érdeke mindenek felett áll.

A gyermeknek joga van szükségleteinek kielégítésére.

A gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására kell törekednünk.

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége.

A gyermeknek szeretetben, elfogadásban, megértésben, megbecsülésben kell részesülni, hátrányainak csökkentésére kell törekedni.

Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

4.2. Az óvodai nevelés alapelvei

Alapelvek

Óvónő a folyamatban

Bizalom teli, őszinte óvodai légkör

Megteremteni az oldott kapcsolatteremtés lehetőségeit.

Egyenrangú partnerkapcsolat

A kapcsolatot a családdal a gyermek érdekeinek rendeli alá. Közös célkitűzések

Különbözőség tisztelete, elfogadása

Az egyes családok - társadalmilag elfogadott - nevelési felfogását tudomásul veszi.

Önazonosság megőrzése

Hazájukat elhagyni kényszerült családok (migráns) gyermekeinek biztosítani az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Nyitott, segítőkész testület
A program hiteles éltetése

Az óvoda tapintatosan segíti a családi nevelést. Mintaadással és felkészültséggel építi be a hagyományörzés elemeit az együttműködés rendszerébe.

Egyenletes kapcsolattartás

Gondoskodik a folyamatos információ-cseréről és a rendszeres közös programokról.

Pedagógus etika

A szülők, a gyermek személyiségjogait tiszteletben tartja.

A program a gyermek egyéni fejlesztése érdekében a családokkal való együttnevelést előtérbe helyezi. A partnerkapcsolat konkrét cselekvésben nyilvánul meg. A hagyományörző szemlélet a kapcsolatteremtés és tartás hagyományos formáit megtartja és gazdagítja.

Kiemelt hagyományaink

- őszi betakarítások,
- Mikulás ünnepség,
- Advent, pásztorjáték, Karácsony,
- Farsang,
- Húsvét,
- Anyák napja,
- Gyermeknap,
- Pünkösöd.
- Kézműves nap

A program a népi kultúra átörökítésével a gyermekvédelem kihangsúlyozásával megcélazza a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztését.

5. Az óvodai nevelés feladatai

A hagyományörző program az alapprogramban megjelölt feladatokat a következők szerint tagolja:

- Az érzelmi nevelés
- Az egészséges életmód alakítása
- A közösségi nevelés
- Az értelmi nevelés
- Az anyanyelvi nevelés
- Az erkölcsi nevelés
- Környezet megismerésére és védelmére nevelés

5.1. Az érzelmi nevelés

A hagyományörző program összetett tevékenységéből fakadó motivációk az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei, a hangulatörző népdalok, a népmesék varázsos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

Az érzelmi nevelés célja

- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával az önbizalom, önkifejezésre törekvés erősítése és a szocializálódás elősegítése.
- Az aktív érzelmi ráhangolódás megalapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- A hagyományörzés és természetóvás motiváló hatásának folyamatos értékelése.
- A szülőföldhöz, a hazához való kötődés alapjainak lerakása.
- Értelmi, mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy kiemelt képességű gyermek nevelése, szükség esetén speciális szakember segítségével.

Az óvónő felkeresi a gyermekeket még az óvodába érkezés előtt, és közben igyekszik betekintést nyerni a családi körülményeikbe, megalapozza a gyermekkel való kapcsolatának alakulását.

Óvónő a folyamatban

Óvodánkban lehetőség van a fokozatos beszoktatásra, ennek előnyeiről a szülőket is meggyőzzük, együttműködünk velük a gyermekek érdekében. Lehetőséget adunk arra, hogy a szülő is részt vegyen a beszoktatásban, a gyermek az anya vagy az apa jelenlétében ismerkedik az óvodai környezettel, társaival és az óvónővel. Ez az átmeneti időszak a szülő jelenlétében mindaddig tart, amíg a gyermeknek erre szüksége van. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában belülről is látja az óvoda életét, megismeri az óvónő nevelő munkáját, ami jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez. A kisgyermek óvodába érkezésekor különösen fontos az óvónő elfogadó, megértő, gyengéd, szeretetteljes személyisége, így könnyíti meg a gyermek elszakadását a szülői háztól. Az óvónő segíti a gyermek-dajka kapcsolat kialakítását, hiszen a dajkáknak nagy szerepe van a gyermekek gondozásában.

Érezze a gyermek, hogy fontos az óvónő, a dajka számára, a nap bármely szakában bizalommal fordulhat hozzá, és ez számára érzelmi biztonságot nyújt. A gyermekköz- pontú, empatikus, türelmes, tapintatos óvónői bánásmód fejleszti a gyermekek pozitív érzelmeinek fejlődését az óvodába lépéstől a nagycsoportig. A kiscsoportban maga a tevékenység folyamata jelent örömet, ez a funkcióöröm, maga a cselekvés jelent érzelmi élményt. Ahogy tudatosul a cél, egyre nagyobb szerepet tölt be az eredmény is az érzelmeik kiválasztásában. Ezek már magasabb rendű intellektuális örömeik.

5.2. Értelmi nevelés

A játékokban ágyazott hagyományörző program lehetőséget ad a gyermeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre tevékenység által.

A gyermeket állandó kíváncsisága, világot megismerő vágya belülről készíteti a cselekvésre, mely során jóleső belső érzélem támad.

Tevékenysége közben keres, kutató, felfedező, próbálgató, fejlődik kreativitása. Tapasztalatait érzékszervein keresztül szerzi, hajtóereje a funkcióöröm, mozgásöröm. A tanulás folyamatát az érzékszervi-mozgásos sémákról szerzett tapasztalatai indítják el, ennek során fejlődnek értelmi képességei.

Az értelmi nevelés célja

- A gyermek értelmi képességeinek alapozása, hatékony fejlesztése.
- Az érzelmi hatások felerősítésével, kreativitást fejlesztő környezettel juttassuk el a gyermeket a szemléletes cselekvő, szemléletes-képszerű gondolkodástól a fogalomalkotásig.
- Az értelmi nevelés folyamatában a megismerési folyamatok fejlesztése: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség.

Óvónő a folyamatban

Az óvónő az egész nap folyamán gondoskodik az optimális feltételrendszer egyen- súlyáról, a néphagyományörzés tevékenységeinek lehetőségét biztosítva. A program megvalósításának alapvető feltétele az óvónő nyugodt, gyerekekre odafigyelő, szeretetteljes személyisége, aki a tevékenységek során megismeri a gyermek egyéni sajátosságait, fejlettségi szintjét, az egyéni bánásmód elvét alkalmazva.

5.3. Erkölcsi nevelés, nevelés célja

A gyermek erkölcsi fejlődését a spontán és a tudatos hatások irányítják, tempóját az életkor sajátosságai, a gyermek egyéni fejlettsége, fejlődési üteme befolyásolhatja. A nevelésben folyó erkölcsi szokások, helyes viselkedésformák alakításához ennek folyamatához meg kell teremtenünk – szülőnek, pedagógusnak egyaránt – azokat a feltételeket, amelyek között a gyermek, a ma gyermeke megtanulhat igazodni a változó világhoz, képessé válik az új szeretetére, a feladatok döntései megfogalmazására, illetve elfogadására.

Óvónő a folyamatban

Pedagógiai rendszerünkben domináns szerepet tölt be a társadalmi elvárásoknak való megfelelés, vagyis a normatív nevelés. A kreatív nevelés azért fontos, mert ma a társadalom

értékrendszere bizonytalan, ellentmondásokkal terhes, ezért olyan generáció szükséges, amely képes a befogadás mellett a formálásra, alkotásra is.
Az óvónő irányítsa rá a gyermek figyelmét arra, hogy az emberek különböznek egymástól. Segítse az elfogadást.

A közösségi nevelés

A közösségi nevelés képessé teszi az egyént, hogy a társadalom hasznos tagjává váljon. A közösségi nevelés a gyermek születésekor kezdődik a családi környezetben, amelyben születik, amely őt körülveszi, amelynek tudatos és spontán hatásrendszere mind pozitív mind negatív irányban befolyásolja személyiségének alakulását. Az óvodában kerüléskor ez a hatás fel- erősödik azáltal, hogy a gyermek a mások cselekvésének eredményességét megfigyelve tanul. Utánzás illetve minta - és modellkövetés útján sajátít el magatartás- módokat, tevékenységi formákat, meghatározott értékeket. Ezért a gyermeket érő hatások közül kiemelkedő jelentőségű a szocializációs nevelési folyamat céltudatossága, folyamatossága, intenzitása, szervezettsége. A gyermekek tevékenységi és kapcsolatrendszerébe alakulnak a kisgyermek érzelmei, beállítódása, magatartása, ezen belül szokásai formálódnak.

A közösségi nevelés személyiségfejlesztő hatása

Az óvodába érkezéskor új kapcsolatok várnak a gyermekekre. Az új kapcsolatok elfogadásához az új örömforrások átélése vezethet el a legtermészetesebben. Ilyenek többek között az érzelmi biztonság és a tevékenységszükséglet kielégítése.

A közösségi nevelés tudatosan szervezett és spontán pedagógiai hatásai juttatják el a gyermeket a legkisebbeknél a társakkal való pusztá együttléttől a nagyobbaknál az együvé tartozástól az együttműködésig, az éntől a mi tudatának kialakulásáig. Figyelembe véve a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait. Ezt a folyamatot nagymértékben segíti az egyéni bánásmód elve, a személyes érintkezések, kommunikáció, metakommunikáció, az óvónő személyes példája. A közösségi nevelési folyamatban a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja. (születésnap, jeles napok...)

A hagyományőrző nevelés visszatérő közös tevékenységei, hagyományai, szokásai megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét, melyben az óvónő szeretetteljesen segíti át a gyermeket a kapcsolatfelvétel nehézségein. Mindezt melegséggel teli élmények, társaktól kapott elfogadó jelzések erősítik. Pozitív érzelmi beállítódásukat elsősorban cselekedeteik fejezik ki, de olykor képesek ezeket szóban is indokolni.

A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz és maguk is alakítják a csoport szokásait.

Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a társas kapcsolatban a gyermek magatartásának fejlődését. Fokozódik a gyermek aktivitása, önállósága. Az együttműködés érdekében kölcsönös engedményekre kész, óvodáskor végére képesek kisebb-nagyobb konfliktusokat megoldani. A közösségi nevelés hatására kialakul a tettek mind objektívabb értékelése, a gyerekek véleménye másokról és önmagukról. Lehetőséget ad az óvoda annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Kialakul az igényük, hogy az egyéni teljesítményeket a közösen végrehajtott feladatokat a közösség szempontjából is mérlegeljék. Szívesen részt vesznek a csoport érdekében kapcsolatos munkákban (naposság, teremrendezés, élősarok gondozása, kisebb megbízatások teljesítése...). A kisebb gyermeket az eszköz, a cselekvés vonzza, a nagyobbat már a tudatosság inspirálja.

Összegzés:

A közösségi nevelés célja, feladatai

- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alapozódnak az erkölcsi, akarati tulajdonságjegyek.
- Harmonikus személyiség létrehozása.

Óvónő a folyamatban

Az óvónő a beszoktatás időszakában megteremtett bensőséges kapcsolatokat a mindennapok tevékenységformáiban a gyermek fejlődése, fejlesztése érdekében segíti. Az óvónő-gyermek napi meghitt, bizalmas kapcsolatteremtés alapja a gyermek érkezésekor kialakított üdvözlő szokások. (köszönés, simogatás, ölebe vevés, beszélgetés). A gyermek egész nap folyamán lehetősége szerint tudja gyakorolni a viselkedési, udvariassági formulákat, melyek a társas kapcsolattartáshoz nélkülözhetetlenek. A közös élmények az összetartozás élményét elmélyítik. A napirend, az adott csoport kialakult szokásai biztonságot nyújtanak a gyermek számára.

Az óvónő hangneme, szeretetteljes stílusa minta a gyermek, és a szülő számára, vagy utánzásra készíti.

5.4. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv átfogja napjaink minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van. A néphagyományt átörökítő szemléletű nevelés tudatosan ráírja a figyelmet az anyanyelv szépségeire.

A program sajátosságaiból fakad, hogy fontos szerepet kap a tárgyi és a szellemi népművészet.

A népszokások mellett népköltészeti értékeink, a sok mondóka, vers, köszöntők, rigmusok, találós kérdések, közmondások, mese hallgatása a szép magyar beszédet, választékos kifejezőkészséget segítik elő. Vele együtt a kötődést is erősítik a hazához, magyarságunkhoz. Az énekes gyermekjátékok, gyermekdalok zenei képességüket fejlesztik, s mellette derűs lelkületünket, érzelemgazdagságunkat növelik.

A népművészet területei áthatják a gyermeki tevékenységformákat, gazdagítják a cselekvési lehetőségeket, s így az anyanyelv jelrendszerét a társas érintkezések során utánzás alapján sajátíthatják el a gyermekek. Az óvodába lépéskor a gyermek különböző szintű beszédkészséggel rendelkezik.

Cél és feladat

- A beszédkészség felmérése, gondozása, fejlesztése.
- A derűs, demokratikus légkör megteremtése, melyben a gyermek adott, természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető.
- Mindehhez nélkülözhetetlen a családok anyanyelvi kultúráltságának ismerete. Fontos, hogy az óvónő tájékoztassa a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról.

- mintaadó beszélgetések, esti mesélések, versek.

Az óvónő tudatosan törekszik a saját és felnőtt környezete beszédkulturájának csi- szolására, a beszédminta tökéletesítésére.

Nyitott, oldott légkör megteremtésére kell törekedni, melyben a szülő, a gyermek is őszintén megnyilvánulhat. A közlési vágy, a nyílt, őszinte beszéd a gyereket siker élményhez juttatja. A testközelség, a személyes segítségnyújtás a beszéd ösztönző ereje.

A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő, ezért a tevékenységek során fejlődik szókinccse, beszéde.

A játékban megtalálható az empátiás és identifikációs tanulás, amikor más személy szerepében éli bele magát, s azzal azonosulva megtanul úgy viselkedni, mint a számára ideális minta. A "minta" párbeszéd, a társasjátékok szabálymegfogalmazásai, az óvónő által szervezett nyelvi játékok, a szókinccs-gyarapításon túl sikerélményhez juttatják a gyermeket. Ennek tudatos kihasználása sokoldalúan segíti a gyermek személyiségfejlését.

Kezdetben a gyermek egyszavas közléseit is értsük meg, segítsük, bátorítsuk, hogy kialakulhasson benne a spontán beszélgetési vágy. Nagy csoportos korra az egy- egy szavas közléssel szemben várjuk el a kerek, egész mondatos fogalmazást.

Az óvónő figyelemmel kíséri a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. A gátlások oldásához segítséget nyújt a bábozás, a dramatizálás a jelmezek biztosításával. A felismert beszédzavar, hiba esetén a szülővel és szakemberrel közösen együttműködve segíti az óvónő a helyes beszédfejlődését. A gyermek helytelen kiejtését sohasem javítja, hanem az utánzásra méltó példával korrigálja ami mindig egyénre szabott.

A mesehallgatásnak igen nagy a nevelő hatása, kifejezőképessége és szépirodalmi műveltsége fejlődésére. Az óvónő délelőtt és délután is használja ki a mesélés lehetőségeit.

Az anyanyelvi, nevelés fontos része a képeskönyvek nézegetésén keresztül a könyvek szeretetére, az "olvasásra" nevelés. Az óvónő által igényesen válogatott könyvek az élménynyújtáson túl a gyermek esztétikai ízlését is formálják. Az óvodában lévő könyvvásárlási lehetőség idején az óvónő szorgalmazza és segítsé a családokat az irodalmi élményt nyújtó könyvek vásárlására.

Anyanyelvi nevelés fejlesztő hatása

A gyakori mesélés, mondókázás eljuttatja a gyermeket beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérezéséhez. Az irodalmi nevelés során kialakult képzetek részben reprodukív és produktív tevékenységre készítetik a gyereket. A gyermek fantáziája kreativitásra készíti.

A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.

Az óvodai életben a gyerek szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni.

A nyelvtani kifejezőmódokat helyesen használja, ismeri a szavak tartalmát.

Figyelme, koncentrálóképessége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik.

A gyermeki biztonságérzet megerősödése a nyelvi kifejezőképesség további fejlődését szolgálja.

Összegzés:

A pszichológiai törvényszerűségeket, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó nevelés-oktatási metodika több vonatkozásában segíti elő a gyermek személyiségének ollyszerű fejlődését, hogy az a beiskolázásra és további fejlődésre éretté váljék.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása.

Az óvónő beszédminta alapján a gyermek kiejtése, szókincse gyarapodik, tökéletesedik anyanyelve, irodalmi szépérzéke.

Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyermekben. A mondókák, versek, népmesék hallgatása, mondogatása közben erősödik a gyermekben az egymás iránti figyelem, összetartozás érzése.

A pozitív élmények mellett (öröm, boldogság, csodálkozás) a negatív érzéseket (szomorúság, bánat, igazságtalanság) is átéli a gyermek.

A gyermeknek jobb hangulata alakul ki a népi mondókázásban, versekben, mesékben rejlő ritmikusságtól, képes a belső feszültséget levezetni, mozgását össze- rendezettebbé alakítani. Az élmények hatására kötődésük megalapozódik a népköltészet értékei iránt.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- igénylik, várják a mesehallgatást,
- szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat,
- történeteket, meséket tudnak kitalálni, azokat mozgással kifejezni,
- megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét,
- szívesen báboznak, mesélnek, dramatizálnak saját szórakoztatásukra, esetleg az óvoda kiscsoportosainak.

Óvónő a folyamatban

Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő megismerje a gyermek otthonról hozott irodalmi élményeit. Ahhoz, hogy a gyermek bátran kezdeményezze a mesélést, verselést, mondókázást. Ezzel biztonságot adó, otthonos légkört alakítsunk ki. Az óvónő segítségére van szükség ahhoz, hogy a gyermeknek a szókincese gazdagodjon. A szöveg betanítása helyett a mese cselekményének eljátszásán van a hangsúly, tehát a gyermek a saját fantáziájával játszhatja el a mesét. Az irodalmi foglalkozásokat kötetlen formában szervezzük meg.

Állandó helye van az irodalmi élmény nyújtásának, ahol mindig megtalálhatók a gyermek által használt mesekönyvek, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközök (meseszőnyeg).

A mondókázáshoz, verseléshez, állatos, vidám versikézéshez az udvar, erdő, mező ad a legalkalmasabb helyet.

Fontos a meséléshez kialakított családi, meleg szeretetteljes légkör. Ehhez az szükséges, hogy külső ingerek ne zavarják a mesélést. Az óvónő (mesélő) azonosul a szereplővel, megváltozik a tekintete, hangja. Az óvónő vegye figyelembe a gyermek egyéni érdeklődését és kíváncsiságát.

5.5. Környezetvédelem

A természethez kötő pozitív érzelmi viszonyt az a gyermek éri el, aki szereti a természetet, aki gondoskodik róla, óvja-védi.

A gyermeknek meg kell tanulnia, hogy:

- a szemetet a tárolókba, tartókba tegye,
- óvja, gondozza a virágokat, növényeket,
- figyelje meg, védje a bogarakat, állatokat,
- a természetet az ember óvja, mert az életünk része, de tönkre is tehetjük, ha nem vigyázunk rá.

A munkafolyamatok itt évszakokhoz kötődnek, elsősorban a tevékenységen keresztül történő tapasztalatgyűjtést és a munkára nevelést szolgálják.

A gyermekek gondozzák a kertben a fűvet, virágokat ültetnek, locsolnak, télen havat sepernek, madáretetőt készítenek.

Feladatunknak tartjuk, hogy a környezeti neveléshez kapcsolódó természetes élet-helyzetekben megtanítsuk a gyermekeket a helyes viselkedésre, minden olyan dologra, ami a világban történő eligazodást segíti: pl. viselkedés gyalogusként, járművön, udvariassági szabályok, segítségkérés felnőtől ... stb.

Meg kell láttatnunk a nyíló virág szépségét, az esőcsepp szivárvány színét, a nap- sugarban, a szikrázó hó, az őszi erdő varázsát.

Hallja meg fülünk a madár dalát, ne tapossák el eső után a gilisztát.

Mindezek megfigyeltetése irodalmi, zenei alkotásokkal színesítve érzelmeiken keresztül jusson el a természetben lévő élőlények óvására, védelmére.

A séták, kirándulások, szokások szokásrendszerek, magatartásformák kialakítása a természetben való kulturált viselkedést gazdagítva a gyermek személyiségét.

Környezetalakítás

Az óvodai környezettel kapcsolatos munkákban a gyerekek szívesen részt vesznek.

Ilyen pl:

- csoportszoba rendjének helyreállítása, átrendezése,
- ünnepek előtti dekorálás,
- díszítés
- udvar, kert szépítése,
- veteményeskert gondozása.

A környezet alakítása közben emocionális alapokon jutnak el a természet és környezetük szeretetére. Az alkalmak kihasználása a környezetalakításra különböző műveletek elsajátítására készíti a gyermeket.

Óvónő a folyamatban

Fontos, hogy az óvónő alap-beállítottsága, természethez fűződő viszonya minta legyen a gyermek és a szülő számára egyaránt.

A jeles ünnepek (Karácsony, Húsvét...) előtti nagytakarítást közösen végezzük a gyerekekkel, a csoportszobában, óvodaudvaron ill. annak környékén.

A környezeti nevelésnek megteremtjük azt a feltételét, amelyben a gyermek átéli a változatos ingereket, újraterteti saját környezetét.

Törekszünk arra, hogy az élővilágot sokoldalúan megismerjék a gyermekek.

Olyan közösen történő munkálkodásokat szervezzünk, amely ösztönzi a gyerekeket a harmonikus környezet létrehozására (sziklakert az óvoda udvaron), alakítja a környezet iránti érzékenységet (óvodaudvar, kert gondozása) a hovatartozás érzését erősíti (jeles napokhoz fűződő szokások gyakorlása, közös kirándulások).

Ilyen műveletek:

- akvárium tisztítása,
- halak gondozása, etetése,
- dugványozás,
- hajtatás,
- termések, száraz ágak, levelek, csigaházak, kövek nézegetése, válogatása, manipulálása.

Személyiségfejlesztő hatása

A munkálkodások, tevékenységek gyakorlása során a növények, állatok életéről tapasztalatot szereznek a gyermekek.

Ezáltal ismerkednek a külső világgal, érzelmi kötődésük erősödik a szülőföld szeretete iránt. Ez még erősebbé válhat, ha odaillő mondókákkal, népdalokkal, versekkel történetekkel kötjük össze.

5.6. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodáskorú gyermek testi fejlődésének elősegítése minden óvodai programban kiemelt nevelési feladat. Hatékony nevelő ráhatással a kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amelyek elősegítik nevelkedését, fejlődését, hozzájárulnak egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához, megteremtik a nevelő hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

A gyermek növekedése testmértékben is kifejezhető, mennyiségi gyarapodásuk, fejlődésük új életfolyamatok megindulása és tökéletesedése. Mindkét folyamatban biológiailag nagymértékben meghatározott, a környezeti tényezők azonban segíthetik az öröklött adottságok kibontakoztatását. A környezet a gyermekeket érő külső hatások összességét jelenti, amelyhez egyéni fejlettségük és egészségi állapotuk szerint eltérő módon és mértékben képesek alkalmazkodni.

A növekedés és fejlődés üteme jellemzői egyéni sajátosságokat mutatnak, melyeket nevelő munkánk során figyelembe kell vennünk, ezért a testméretek és fejlettségéhez történik.

Folyamatos megfigyeléssel, ellenőrzéssel egyes rendellenességek időben felismerhetők, így egyéni korrekciójuk lehetővé vált.

Az egészséges életmódra nevelés célja és feladatai

- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a gyermekben alapozódnak meg az egészség - és test - kulturális magatartáskészségek, szokások.
- A családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében.
- A gyermek tevékenysége során saját cselekvőképességéhez viszonyítva eljusson az optimális szintre az óvónő támogatásával, bátorításával, elismerésével biztosítva az önállósulás fejlődését.
- Az életmódformálás egyik lényeges célja a prevenció fontosságának felismerése.

A megvalósítás feladatai

Az egészséges óvodai környezet kialakítása.

Az egészségre nevelés, gondozás, betegség megelőzés.

Az egészséges óvodai környezet kialakítás

Az egészséges környezet biztosítja a szokások zavartalan fejlődését, befolyásolja a gondozás színvonalát, hatékonyságát. Lehetőséget ad a gyermek testi és értelmi fejlődésére.

Cél: az egészséges, barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére.

Az egészséges életmód alakításának színtere a csoportszoba és kapcsolódó helyiségei, az óvoda kertje.

Az óvoda helyiségei

Az óvoda építészeti adottságait, a rendelkezésre álló helyiségeket a nevelő ésszerűen a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében használja fel.

A bejárathoz vezető utak burkolása, a lábtisztító lábrács, a szélfogó egyaránt védi a gyermekek egészségét és a helyiségek tisztaságát. A helyiségek padló és falburkolatai olyan anyagból készülnek, amelyek jól tisztíthatók, fertőtleníthetők, nem okoznak allergiás tüneteket.

Az öltözők kialakítása, berendezése és világítása a gyermekek kényelmes vetkőzését-öltözését szolgálja. Minden gyermek részére jellel ellátott, külön fogas, polc áll rendelkezésre, így elkerülve a zsúfoltságot, rendetlenséget, mely nyugtalanítóan hat a gyermekekre.

A csoportszoba a játék és a szabadon választott tevékenységek színtere, egyúttal az étkezés és az alvás helye is. Ezért fontos, hogy elegendő hely és kellő felszerelés álljon a rendelkezésre. Otthonossá teszi a csoportszobát falainak világos színe, nagy ablakai, melyek a természetes fény besugárzását és a többszöri levegőcserét biztosítja.

Minden csoportszobába állítottunk be párologtatót, amely növeli a levegő páratartalmát és kellemes illóolaj megnyugtatóan hat a gyermekekre. A berendezési tárgyak gyermekléptékűek, esztétikus anyagokból készülnek, a mozgathatók nem balesetveszélyesek. A gyermekek által használt eszközöket, játékokat elérhető magasságú polcokon helyezzük el, így ők is részt vesznek óvásukban, tisztántartásukban.

A mosdók a szerelvények magassága és méretei szintén megfelelőek a gyermekek méreteinek.

Minden gyermeknek saját jellel ellátott törölközője, fésűje, fogmosó felszerelése van. Szappan, körömkefe is rendelkezésre áll a nap bármely szakában, szükség szerint. A gyermekek önállóan tisztálkodhatnak az egyes tevékenységek után (pl.: gyurmázás, anyagozás...).

Óvodánkba kialakításra került só szoba, ami fényterápiával is kiegészült. Minden nap minden gyermek az óvónő irányításával részt vesz só szobai foglalkozáson.

Az óvoda kertje

Az óvoda kertjének kialakítása, felszerelése a gyermekek sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Nem utolsósorban a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítésére szolgál.

A kert különböző jellegű talajfelülete - füves, homokos - más-más célt szolgál. Napos terület, árnyékot adó fák, napernyők segítik kihasználni a természeti erőket (napfény, levegő). A kertben is gondoskodunk a gyermekek folyamatos folyadék-igényének kielégítéséről. Bármikor, szükség szerint, a higiéniai szabályok betartásával, a dajkák segítségével ihatnak friss vizet a gyermekek.

A nyári melegben ügyelünk arra, hogy tűző napon ne tartózkodjanak a gyerekek. Bőrüket napozó krémmel is védjük.

A homokozás a gyermek kerti tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás a gyermek elemi, ősi szükséglete.

A gyermekek egészségének védelmében a homokot évente cseréljük, naponta lazítjuk, öntözzük. A homokozónk tetővel fedett, védi a gyermekeket az erős napsugárzástól. A gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök biztosítják. (Mászókák, csúzda, mókuserék, hinta, babaház, futballkapuk.) Használatuk során megbeszéljük a gyermekekkel, tartsák be a szabályokat a balesetek elkerülése végett.

Az udvari játékok esztétikusak, biztonságosak, megfelelnek a gyermekek életkori igényeinek és testméreteinek.

A kerti szerszámok, húzókoscsik, talicskák, labdák, kötelek, plédek, takarók, függő- nyök a szerepjáték különböző kellékei növelik a gyermekek játékkedvét és változatos tevékenységre készítetik őket.

Egészségre nevelés, gondozás

Az óvónő gondoskodó, simogató szeretete és személyes példája elősegíti a gyermekek testi szükségletének kielégítését. Az érzelmi biztonság segíti át az önmagát kipróbáló gyermeket az önkiszolgálás bonyolult tevékenységrendszerében. Figyelembe véve a gyermek fejlődésének egyéni ütemét, és az életrendi tevékenységeket a népi hagyományok eszköztárával gazdagítja.

Cél: Az egészséges gondozásához szükséges készségek, szokások alapozása, az életkori sajátosságokat figyelembe véve fokozatos továbbfejlesztése lehetőséget adva az önállósulásra.

A helyes életritmus

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A napi életritmus rugalmas napirenddel és az étkezések, mindennapos testnevelés, játék, mese szabadon választott tevékenységek, levegőzés, séta, kinti játék, pihenés azonos intervallumban ismétlődnek. A megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei.

A növekedés és egészséges fejlődés fontos feltétele a táplálkozás. Az óvónő ismerje a gyermek egyéni ízlését, formálja a család és gyermek táplálkozási szokásait. A szülők szívesen hoznak az óvodába zöldségfélét, gyümölcsöt, amit a gyerekekkel közösen megtisztítunk, feldolgozzuk, elfogyasztjuk. A közös zöldség és gyümölcs feldolgozás tevékenysége, a közös csemegézés formálja a gyermekek szemléletét, a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség és gyümölcsfogyasztásra, a rágás fontosságára.

Az étkezés megszervezése és kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Az ízlésesen terített asztal látványa esztétikai élményt nyújt, fokozza az étvágyat, igényességre, kulturált viselkedésre készítet. Az önálló étkezés az önkiszolgálás szokásainak kialakítását fokozatosan, tapintattal végezzük, időt hagyva a gyermekek tevékenységére.

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztasági igényük kialakulását szolgálja. Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat segíti, mely lehetővé teszi, hogy a gyermek jelezze, szóban kifejezve szükségleteit, kívánságát. Fontos a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolása. A legkisebb gyermekek igénylik, szívesen veszik az óvónő segítségét, közreműködését, így alakul ki igénye az önálló testápolásra. Utánzásai hajlama lerövidíti a szokástanulási folyamatát. Elsajátítja a műveletek technikáját (mosakodás, kéztörlés, fogmosás, fésűlködés, WC-használat, orrfújás) lehetősége nyílik az önállósulásra.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen és egyúttal fejleszti a gyermeki ízlésvilágot, önállóságát. A gyermek ruházata kényelmes, könnyen le- felvehető legyen és igazodjon a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz. Egészségügyi szempontból szükséges a gyermekeknek a benti játszóruha, váltócipő, pizsama. Kérjük a szülőket, különösen a kiscsoportban, hogy legyen tartalékban fehérnemű, váltóruha. Cipőjük, váltócipőjük ne legyen kinőtt, védje, tartsa a lábat, akadályozza a lúdtalp kialakulását. Kezdetben sok segítséget nyújtson az óvónő az öltözködésben, később hagyjon lehetőséget a gyermeki önállósulásra.

A kisgyermek mozgása belső igény, ennek kielégítését és fejlesztését az óvónő által irányított testnevelés és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, melyeket részben az óvónő kezdeményezi, szervezi, részben a gyermekek szabadon választanak.

A gyermek mozgásigénye egyénileg eltérő fejlődését a változatos mozgásformák gyakoroltatásával érjük el. A gyakorlás során eleinte próbálgatásra, később a gyakorlat sikeres elvégzésére, majd kedvük szerint változtatgatásra is kerülhet sor.

A mozgásos tevékenység segíti önmaguk megismerését, növeli önbizalmukat, önállóságukat, bátorságukat, kitartásukat. A hagyományápolás által a mozgás- anyagban helyet kapnak a népi játékok is.

Az edzés folyamatában fontos az egészség megőrzése, az ellenálló képesség növelése. A gyermek szervezete legyen képes alkalmazkodni az időjárás változásaihoz.

A légfürdőzés az edzés legkönnyebben megoldható, legáltalánosabb formája. Lehetőség szerint minél több időt töltsünk a gyermekkel szabad levegőn, még télen is kedvező időjárás esetén.

A víz edző hatása intenzívebb a légfürdőnél. A szabadban való pancsolásnál figyelembe vesszük a levegő és a víz hőmérsékletét és betartjuk a fokozatosság elvét, figyelembe véve a gyermek egyéni edzetségét, érzékenységét.

A pihenés, az alvás a gyermek egyéni alvási szükségletének kielégítését szolgálja. A nyugodt pihenés, alvás egyik feltétele a zavaró belső és külső igények megszüntetése. Ezért fontos, hogy mikor a gyermekek pihennek, csend, nyugalom legyen. Gondoskodunk a csoportszoba levegőcseréjéről és a párologtató folyamatos használatáról. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni eltérő alvási igényét, a rugalmas napirend keretén belül lehetőséget adunk a korábban ébredőknek csendesen felkelni, de tevékenységükkel nem zavarják az alvókat.

A szeretetteljes bánásmód, a nyugalmat árasztó környezet a gyermek biztonságérzetét erősíti. A szokások elsajátítása folyamán kialakulnak az egészséges életmódbeli jártasságai, készségei. A folyamat alatt figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, egyéni fejlettségi szintjét. Az utánzáson alapuló tanulás és az óvónő személyes példája segíti a gyermeknek a tisztálkodási, öltözködési, higiénés és az esztétikus étkezési szokások elsajátítását, lehetőséget adva a gyermeki önállósulására. Óvodáskor végére képessé válik önmaga és társai segítésére. Vigyáz ruhája és környezete tisztaságára. Kialakul a maga körüli rend iránti igénye. Testileg megfelelően edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó állóképességgel rendelkezik.

Az óvónő a folyamatban

A kisgyermek óvodába lépése első pillanatától fogva igyekszik az óvónő együttműködni a családdal a gyermek egészséges fejlődése érdekében. A szülőkkel együtt következetesen alakítjuk a gyermek táplálkozási, tisztálkodási, öltözködési készségeit, szokásait.

Az óvodai étrend tartalmi összetevőit tudatosan kíséri figyelemmel (növényi eredetű *zsírok, szénhidrátok, ásványi sók, rostos anyagok*).

A szülők, nagyszülők segítségével népi ételek közös elkészítésére is lehetőséget teremt az óvónő: lángos sütés, alma sütés, gesztenyesütés, gyümölcslevek, gyümölcssaláta készítés, karácsonyi mézes sütemény sütése, sütőtök sütése. Kirándulások alkalmával közösen gyűjtögetünk: bodza, hársfavirág, csipkebogyót, szamócat, fekete szedret, amiből frissen készül az üdítő vagy tea. Az óvónő figyelemmel kíséri a gyermek egyéni adottságait, egészségi állapotát, együttműködik a szülőkkel, egészségügyi szakemberekkel, elsődlegesen a betegségek megelőzése, indokolt esetben a speciális fejlesztés céljából.

5.7. Az iskola érettség feltétele

Tankötelezettségre vonatkozó törvényi rendeletek:

1993. évi LXXIX. törvény 6.§. (1.) , bekezdés
8.§. (2.) bekezdés
24.§. (2.), bekezdés
2011.évi CXC. törvény 45.§

Az iskola érettség feltétele:

testi fejlettség
ép érzékszervek
jó ceruzafogás, könnyed eszközkezelés
az elemi mozgások összerendezettsége
jó egyensúlyérzék
pontos finommozgások
keresztcsatornák jó működése
testséma ismerete
kéz-, láb-, szem-, füldominancia kialakulása
térérzékelés, térirányok felismerése térben, síkban
reprodukáló képesség térben és síkban
soralkotás, sorritmus folytatása, iránykövetés képessége
biztos alak-háttér megkülönböztetése
alak, forma, szín és nagyságállandóság felismerése
azonosság, különbözőség felismerése
általános tájékozottság, beszédképesség, problémamegoldó gondolkodás, emlékezet,
figyelem
feladattudat fejlettsége.

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. Személyi feltételek

A 4 csoport működtetéséhez a személyi feltételek megfelelőek. Óvodánkban 13 alkalmazott dolgozik. Tizennégyen foglalkoznak a gyermekek nevelésével, gondozásával.

Az óvoda dolgozó	Jelenleg / fő /
Felsőfokú végzettségű főállású óvónő	9
Pedagógiai munkát segítő főállású szakképzett dajkák	4
Szeptembertől - májusig heti 4 órában foglalk. logopédus,	1
gyógypedagógus szükség szerint	1

6.2. Tárgyi feltételek

Működésünkhöz szükséges alapfeltételek adottak, hagyományörzéshez szükséges feltételeket igyekszünk megteremteni.

Épületünk alapterülete: 598,8 m² (4 csoportszoba, 1 tornaszoba, 4 WC-mosdó, 4 öltöző, mozgássérült WC, 1 felnőtt WC, 2 fejlesztő és logopédiai foglalkoztató, folyosók, konyha, 2 raktár, mosókonyha, felnőtt öltöző, orvosi szoba, kazánház, iroda, előkészítő)

Kertünk alapterülete: 397 m² . Udvari játékaink: mászóakák, homokozók, 2 db csúszda, hinta, mókuserék, favár mászóakkal, hintával, babakáz, lovas szekér, létrás-hálós fa mászóka, lengőkoriát.

Óvodánk a testi neveléshez szükséges eszközökkel jól ellátott. Ezenkívül rendszeresen használjuk az iskola tornatermét, eszközeit.

A csoportsobák felszereltsége megfelelő, csoportonként rendelkezésre áll 6 db gyermekasztal, 30 db gyermekszék, 30 db gyermekágy.

A tárgyi eszközök részletes listája a 15. fejezetben található.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

Napirend

A napirend a közösségi élet színtere. A közösségi nevelés a gyerekek életének céltudatos megszervezését igényli. Ezt szolgálja a gyerekek életrendjét, időbeosztását tartalmazó napirend. Járuljon hozzá a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Biztosítsa a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletnek megfelelő váltakozását.

A napirendben legtöbb időt a gyermekek legfőbb tevékenysége, a játék kapja. A napi gondozási teendők a játék folyamatának csupán bizonyos idejű felfüggesztését jelentik. A gondozási teendők időtartama (mosdóban, öltözőben, udvaron, étkezések és pihenések idején) a gyermekek tempójához, igényeihez igazodik.

A különböző csoportok napirendjét célszerű koordinálnunk, hogy lehetővé tegye a csoportok közötti kölcsönös segítségnyújtás

Szükség van a folyamatosságra, hogy kiküszöböljük a felesleges várakozási időt, a rugalmasságra, hogy a gyermek személyiségfejlődését szolgáló eseményeket be tudjuk illeszteni, és fontos, hogy alkalmazkodják az évszakokhoz ("Évkör" tevékenység rendszere.)

Időtartam	Tevékenység
6.15-10.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek-játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek. - mintázás, rajz, kézimunka, - zenei készségek fejlesztése, - környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése, - testápolási tevékenységek, - tízórai, - mese-vers, dramatikus játékok, bábozás
10.30-11.30	JÁTÉK A SZABADBAN Séta Énekes népi játékok az udvaron mozgás, mindennapos testnevelés, futás-edzés
11.30-12.45	EBÉD Testápolási tevékenységek
12.45-14.45	PIHENÉS Alvás mesével, altatóval
14.45-15.30	Testápolási tevékenységek UZSONNA

15.30-16.30

JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A KERTBEN

- zenés, mozgásos percek,
- játékba integrált tevékenységek,
- rajz, mintázás, kézimunka,
- zenei készségek fejlesztése.

A frontális foglalkoztatás miatt (testnevelés), a játékba integrált mikro csoportos fejlesztés időtartama csökken.

Hetirend

Az eszköztárat figyelembe véve mi óvónők egymás között megbeszéljük, kinek, melyik nap, melyik kiegészítőkre van szükségünk (testneveléshez tornaszőnyeg, zsámoly, ill. minimat elemek).

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers-mese dramatikus játékok Ének-zene	Vers-mese dramatikus játékok Rajz, mintázás kézimunká- zás	Vers-mese dramatikus játékok	Vers-mese dramatikus játékok	Vers-mese dramatikus játékok Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	Környezet megszeret- tetése, megismer- tetése	Környezet megszeret- tetése, megismer- tetése	Környezet megszeret- tetése, megismer- tetése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Zenés- mozgásos percek	Zenés- mozgásos percek	Zenés- mozgásos percek	Zenés- mozgásos percek	Zenés- mozgásos percek

Minden korcsoportnak egyaránt alkalmas.

Nyári élet:

A nyári időszakban a szülők korlátozott számban igénylik az óvodát (aki dolgozik), ezért az óvoda összevont csoportokkal működik.

Az évszakokhoz alkalmazkodva több kirándulást szervezünk (a közeli kiserdőbe), még több séta beiktatásával a környezet, a külső világ megismerésére nyílik lehetőség (patakparton szitakötők, békák, réten gólyák, stb.).

A nyári élet lehetőséget ad az egyéni bánásmód jobb megvalósítására, hiszen egy-egy óvónőre átlagban kevesebb gyermek jut, így még többet beszélgethetünk, törődhetünk gyermekeinkkel.

Mivel csoportösszevonással dolgozunk, ez nem okoz törést a gyermekeknek, hisz mindenki ismeri a másikat, a kicsik a nagyobb önállóságra tesznek szert, a nagyobbaktól sokat tanulnak.

A kertben folyamatosan biztosítjuk a folyadékot, a melegben a fák árnyékában hű- sölünk.

HÁZIREND /Rövidített, bővebben lásd a Házirendben/

Működés rendje:

Felvételi körzet: Ják, esetenként Szombathely, Balogunyom, Szentpéterfa.

Felvétel ideje: április 20-május 20. közötti időszakban egy hét, naponta 8-15. óra.

Felvétel helyét, idejét 30 nappal a beiratkozás előtt hirdetjük a helyi tévében, kitesszük a község hirdetőtábláira /COOP üzlet előtt, lakótelep/, óvoda, iskola ajtajára, faliújságjára.

Felvételre jogosult: 2,5-7 éves korig, érvényes orvosi igazolással rendelkezik.
/Egészséges, közösségbe felvehető./
/Kötelező oltások megléte./

Felvétel helye: iroda

Felvételt végző: óvodavezető, óvodavezető helyettes.

Felvétel menete:

- Adatok felvétele, jel kiválasztása.
- Óvodai felvételtől szóbeli közlés: felvételt nyert .Írásban értesítés a felvételtől.
- Ha elutasítás történik, annak írásbeli közlése. /Okok: helyhiány, olyan mértékű fogyatékoság, amit az óvoda nem vállalhat. (Alapító okirat.)
- Tájékoztató az óvoda rendjéről. /Házirend/
- Rövid tájékoztató az óvoda szokásrendjéről. /ünnepélyek, programok.../
- Tájékoztató a szükséges felszerelésekről.
- Ismerkedés a leendő óvó nénikkel, látogatás a csoportba.

Csoportba való beosztás:

Kiscsoport: 2,5-4 évesek

Középső csoport: 4-5 évesek

Nagycsoport: 5-6-7 évesek

Vegyes csoport: 2,5-7 évesek

Szülői kérésre testvérek, barátok... együtt kerülhetnek a vegyes csoportba.

Átiratkozás esetén kapcsolatba lépünk az érintett óvodával. Dokumentáljuk az „Értesítés óvodaváltoztatásról” nyomtatványon.

Nevelési év rendje: szeptember 1. – augusztus 31.

Nevelés nélküli munkanap: 1 nap ősszel
1 nap tavasszal

Nevelés nélküli munkanapon továbbképzésen, pedagógiai napon vagy alkalmazotti értekezleten vesznek részt a dolgozók.

Ügyeletet igény szerint biztosítunk.

Nyitvatartás: hétfő-péntek 6,15-16,30 óráig.

- ❖ Gyülekezés: 8 óráig-ig.
- ❖ A szülő a gyermeket az öltözőig kísérheti, illetve ott várhatja meg. A csoportszobákba utcai cipőbe belépni tilos.
- ❖ A nyitvatartási idő leteltével a szülő köteles gyermeke elviteléről gondoskodni. A mennyiben az óvoda dolgozói számára ismeretlen hozzátartozó jön a gyermekért, azt jelezni kell.
- ❖ A gyermek kíséret nélkül csak abban az esetben járhat óvodába, ha a szülő a felelősséget vállalja, írásban pedig jelzi az óvoda felé.
- ❖ A szülő köteles gyermekét tisztán, ápoltan hozni.
- ❖ A gyermeket az időjárásnak megfelelően kell öltöztetni. A ruha legyen egyszerű, kényelmes, könnyen levethető, mozgást nem akadályozó és könnyen tisztán tartható.
- ❖ Legyen minden gyermeknek pótruhája szükség esetére.
- ❖ Az óvodában levethető ruhákban legyen benne gyermek jele.
- ❖ Az elveszett ruhákért az óvoda felelősséget nem vállal.
- ❖ Az óvoda napirendje szerint a gyerekeknek a szabad levegőn is kell tartózkodnia. Ez alól csak orvosi javaslat vagy esetenként előálló körülmény folytán menthető fel.
- ❖ Az óvodába otthoni játékot nem fogadunk, értük felelősséget nem vállalunk.

Napirend

Gyülekezés 8 óráig mindig a 6,15-kor érkező dajka csoportjában történik. Délután itt van az összevonas 16 órától.

6,15-től egy óvónő, 7 órától kettő óvónő, 8 órától 4 óvónő látja el a gyermekek felügyeletét. A délutános óvónők 10²⁴-től állnak munkába.

A napirend kialakításánál a gyermekek életkorát, csoportok szokásait, helyi sajátosságokat, személyi-tárgyi feltételeket vettük figyelembe.

Részletes napirend: Lásd.26.oldal.

Testnevelés: saját csoportjukban, vagy a tornaszobában.

Hitoktatást heti egy alkalommal, szülői igényre Dr. Rátkai László helyi plébános végzi.

Úszásoktatáson 10 órás tanfolyamon vesznek részt a nagycsoportosok.

Gyermekek értékelése, iskolakészültség

Mérés területei:

- Szociális érettség
- Nyelvi kifejezőképesség
- Testi fejlettség
- Értelmi fejlettség
- Mozgásfejlettség

Iskolaérettségi vizsgálat ideje: október 20-ig.

Vizsgálatot végzi: óvodavezető

Óvodai szakvélemény kiadásának ideje: február 20.

Indokolt esetben a gyermek vizsgálatát kérjük: Nevelési Tanácsadótól; Tanulási képességet vizsgáló bizottságtól.

Hiányzások, igazolások:

- Járványos betegség elterjedésének megakadályozása érdekében fertőző betegségre gyanús gyermek (kiütés, hasmenés, hányás, láz, stb...) nem járhat óvodába. Ha a gyermek hozzátartozójánál jelentkeznek fertőző betegségre utaló tünetek, a gyermek csak orvosi engedéllyel jöhet óvodába.
- Az óvoda működése során az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által meghatározott szabályokat szigorúan be kell tartani. /Fertőtlenítés, naponkénti takarítás, mosogatás.../
- Az óvodában megbetegedő, lázas gyermeket a szülőnek az értesítéstől számított legrövidebb időn belül haza kell vinnie. Az óvónőnek addig is gondoskodnia kell a gyermek lázának csillapításáról, ha szükséges, orvosi ellátásáról.

- Lábadozó, gyógyszeres kezelés alatt álló gyermek az óvodát a teljes gyógyulásig nem látogathatja.
- A gyermek a betegség után csak orvosi igazolással jöhet ismét óvodába.
- Otthonról hozott gyógyszert az óvodában nem adunk be.
- A gyermek távolmaradását, okát, előző napon, vagy legkésőbb reggel 7 óráig kell bejelenteni. /Bejelentés telefonon, vagy a hiányzási füzetbe beírni./ Ha ezt a szülő elmulasztja, arra a napra térítési díjat fizet.
- Tanköteles korú gyermek igazolatlan hiányzása esetén a szülő írásbeli felszólítást kap, melyben felszólítjuk a rendszeres óvodába járásra. Sikertelenség esetén a jegyzőhöz fordulunk, aki eljárást kezdeményez.

Térítési díj fizetése

A befizetés minden hónap 15-ig történik, előző hónapra vonatkozik, túlfizetés, hátralék figyelembevételével. Amennyiben befizetés nem történik, úgy a gyermek étkezésben nem részesülhet.

Visszatérítés csak indokolt kimaradás, elköltözés esetén történik.

Módja: Kimaradástól számított 30 napon belül az étkeztetésvezető a visszatartott összeget írásban jelenti az Önkormányzat felé, ahonnan az utalás történik.

Étkezéssel kapcsolatos kedvezmények:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 21/B § (1) bekezdés b; d; pontja és (2) bekezdése szerint ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetés:

- a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül
- b) tartósan beteg vagy fogyatékos
- c) családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek
- d) családjában három vagy több gyermeket nevelnek
- e) nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság
- f) családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáruval csökkentett, azaz nettó összegének 130 %-át.

Egészségügyi ellátás rendje

Védőnő minden hónapban végiglátogatja a csoportokat, tisztasági vizsgálatot végez, egyéb teendőket lát el.

Fogorvos felvilágosító foglalkozásokat tart évente egyszer a csoportokban.

Szűrővizsgálatok: fogászat, szemészet, általános orvosi vizsgálat évente egyszer.

Kapcsolattartás a család és az óvoda között

- Napi beszélgetési lehetőség
- Faliújság
- Nyílt nap
- Szülőértekezlet: munkatervben meghatározottak szerint, szülői kérésre ezeken kívül is tartunk.

Elérhetőségek az óvoda épületében:

Óvodavezető: hétfő-péntek 7-15 óráig

Óvodavezető helyettes: hétfő-péntek 11-12,30 óráig

Gyermekvédelmi felelős: hétfő-péntek 11-13 óráig

Az óvoda nyilvános dokumentumai: Házirend
SZMSZ
Óvodai nevelési program

Megtekinthető a vezetői irodában.

A Házirend és a Nevelési program ismertetése a nevelési év első szülői értekezletén (szeptemberben) ismertetésre kerül.

Házirend a folyosói faliújságon mindenki számára hozzáférhető.

Tiltó rendelkezések

Dohányzás az óvoda területén tilos.

Mobiltelefon használata a gyermekekkel való foglalkozás közben tilos.

Alkoholt fogyasztani az óvoda területén tilos.

Gyermekekre vonatkozó védő-óvó előírások

Szülők feladata:

- Az óvoda házirendjében előírtak szigorú betartása.
- A gyermeket megfelelő öltözékben, fésülten, ápoltan hozzák.
- A gyermeket megfelelő időben, egészségesen, kipihenten hozzák.
- A gyermek legyen tisztában az alapvető higiéniai elvárásokkal.
- Önállóan tudjon étkezni.
- Nyugodt, fegyelmezett, kulturált viselkedésű legyen.

Óvodapedagógusok feladatai:

- ◇ Munkáját szakmai képezésének és erkölcsi tartásának megfelelően végzi. Napi feladatként jelentkezik a gyermekek védelme, óvása.
- ◇ Az óvodapedagógus a nevelésére, felügyeletére bízott gyermekeket az óvodában és az óvoda épületén kívül felelősséggel látja el biztonságos testi és lelki épségük megőrzése érdekében.
- ◇ Kötelessége figyelemmel kísérni az óvoda összes helyiségében lévő, a szervezetre veszélyes anyagok megfelelő, lehetőleg zárt helyen /gyermekektől távol/ történő tárolását. /Tisztítószert, vegyszert, gyógyszert./ Azonnali jelentési

kötelezettség terheli a vezető óvónő felé, ha ettől eltérő tárolási módot tapasztal.

- ◇ A veszélyes helyeket, feltételeket megszünteti, vagy a helyszínt biztosítja és azonnal jelentési kötelezettséggel bír a vezető óvónő felé:
  - csúszás, botlás,
  - éles tárgyak szúrása, vágása,
  - törött berendezések eltávolítása, javítása,
  - villamos áramütés,
  - égés, forrázás,
  - félrenyelés, fulladás, /étkezési felügyelet/,
  - közlekedési baleset,
  - sportbalesetek,
  - öltözködési hiányosságok /pl. cipőfűző/ esetén,
  - a gyerekeket koruknak megfelelő higiéniai és étkezési szokásokra neveli,
  - a gyerekeket koruknak megfelelő közlekedési szokások betartására neveli,
  - a gyerekek figyelmét tudatosan rávezeti a veszélyhelyzetekre, az életkori sajátosságokból adódóan a baleset megelőzés napi nevelési feladat.

A gyermekbaleset intézkedési feladatai:

- Sérült azonnali elsősegélyben részesítése.
- A sérült gyermeket azonnal orvoshoz kell vinni, szükség szerint mentő hívása.
- A sérülés tényéről az óvodavezetőt és a szülőket értesíti.
- A balesetről a munkavédelmi megbízottal a jegyzőkönyvet felveszi.

Dajkák feladata:

- A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottként felelősek az óvodapedagógusokkal együtt a gyermekek testi-szellemi védettségéért, óvásáért.
- Bármilyen rendellenességet, balesetveszélyes helyzetet tapasztal, feladatuk a veszélyhelyzet megszüntetése, azonnali jelentése.
- /Ha a veszélyhelyzetet nem tudja megszüntetni, akkor is biztosítani kell a helyszínt./

- Az óvodapedagógus közvetlen munkatársaként dolgozik, ezért a csoporttal töltött időben mindazok a baleset megelőzési feladatok, védő, óvó intézkedések vonatkoznak rá, mint az óvónőre. /Szükséges intézkedések megtétele, a szülők felé történő információátadás az óvodapedagógus feladata./
- A csoportokba a kimert ételféleségek biztonságos, megfelelő hőfokon szállítása.
- Megfelelő edényzet biztosítása.
- Felmosás, takarítás időpontjának betartása. /Csúszásveszély./

Egyéb alkalmazottak esetében is bármilyen negatív, balesetveszélyt előidéző ok észlelése esetén, azonnal jelentési kötelezettség, hibaelhárítás vagy ennek megtörténteig felügyelet biztosítása.

7. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

7.1. Játék

A játék és a hagyományörzés kapcsolata

A régi időkben a nagycsaládosok, a több generáció együttéléséből fakadóan a gyermekek nevelése nem csak a szülőkre hárult. Ezt a feladatot a dédnagyszülők, nagyszülők is

magukénak tekintették, és a saját gyermekkorukban tanult, játszott játékok továbbadásával nem csak taníttatták, szórakoztatták az unokáikat, hanem ezek fennmaradását, továbbélését is biztosították. Így ők ezzel akaratlanul is indirekt módon - hagyományt őriztek.

Ahhoz, hogy a hagyományörzés az óvodai nevelő munkán belül nyugodt körülmények között történjék, szükség van egy családi légkörű, rugalmas életrendre. A program erre vállalkozik.

A játék szerepe a programban

A hagyományörzés leginkább a játékokban jelenik meg. Ezzel gyarapodik a gyermek választási lehetősége, és a személyiségfejlődésének, fejlesztésének új távlatai bontakoznak ki. A hagyományos értelemben vett játék tartalmát a néphagyomány-ápolás tevékenységei, eszközei gazdagítják. A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok, hagyományörző tevékenységek, játékeszköz készítek felelevenítésre kerülnek. Így gazdagodik, színesedik a kisgyermek élete, bővül a nevelés eszköztára.

Ez a komplex hatásrendszer nyugodt játéklégkörben, kiegyensúlyozott, derűs óvónői viszonyulással érhető el.

A program megvalósítása azonos gondolkodást kíván a játékról, ami meghatározza az óvónői helyét, szerepét a folyamatban.

Ennek szempontjai a következők:

- a játék az óvodáskorú gyermek életében, - a játék feltételrendszere,
- az óvónői viszonyulás a gyermek játékához.

Mit jelent az óvodáskorú gyermek életében a játék?

A játék alaptevékenység, amely a kisgyermek legfontosabb és legkomolyabb tevékenysége. A játék örömforrás, önmagáért való. A játék célja maga a JÁTÉK.

Örömet okoz maga a cselekvés, manipuláció, elképzelés. Nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad. A különböző funkciók gyakorolása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése pl: a felnőttektől átvett régi mondókákban, ki- számolókbán, népi játékokban.

A játék a valóságot tükrözi. A gyermek játék közben ismerkedik a világgal, megismerik a valószerű és a véletlen törvényszerűségeit. Kapcsolatot, összeköttetést teremt és élettelen környezetével, tapasztalatokat szerez.

Kíváncsisága belső indítatású ismeretszerzés is egyben.

A játék a személyiségfejlesztés alapvető eszköze, így a játék fejleszti a gyerekek mozgását, segíti új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, ismert mozgások ismétlésével azok tökéletesedését.

A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik.

A játék állandó erőforrás, fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játék derűjén, vidámságán, örömen átszűrve minden hatás felerősödik, az új vonások pozitív érzelmektől kísérve épülnek be a gyermek személyiségébe.

Meghatározó szerepük van a játékban az élményeknek. A kisgyermek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, és feszültséggel éli át.

Ez segíti az élmények, tapasztalatok feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot.

A játékra állandó késztetést érez a gyermek. Vágyai megjelenítésének helyszíne a játék: kívánsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világába (pl: megismerési vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mozgásvágy stb.)

A társak igénye, az együttjátszás kreatív együttműködést alakít ki, így alakítva a játék hagyományait.

Az önkéntesség a választásban, az utánzó beleélés és a fantáziajáték képessége készleti önkifejezésre.

Természetes jelenség a játékban a konfliktus, melyek birtoklási vágyból, ellentétek ütköztetéséből, önérvényesülésből fakadnak. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (rábeszélés, kompromisszum kötés, egyezkedések).

Az én tudat erős hatása mellett megjelenik a "te" és a "mi" fogalma.

A közös játékot áthatja az összetartozás érzése. Ez olyan motiváció amely hatására a gyermek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.

A játék megalapozza a későbbi tevékenységformákat is, a munkát és a tanulást.

A játék feltételrendszere

A hagyományörző tevékenységek beiktatásának alapja a tartalmas, elmélyült, nyugodt játék. Az ehhez szükséges feltételrendszert kell megteremteni.

A légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek önállóan, szabadon szervezik meg játékukat, választanak társat, helyet, eszközt.

Derűs, szeretetteljes légkörben a toleráns óvónői minta példa értékű, könnyebb egymás elfogadása is.

A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba. Az óvónő a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki. Ügyel arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része (meseszőnyeg, kuckó).

A mindennapok hagyományörző tevékenységeinek gyakorlására kialakított kézműves sarokban a közösen gyűjtött, természetes anyagok, félkész eszközök, kellékek sok lehetőséget nyújtanak a játék gazdagítására.

Építőjáték jó ha állandó helyet kap, így a nagyobb méretű játékelemekkel, textíliákkal az építkezés több napon keresztül folyhat.

A gyerekek a csoportszoba kisebb mozgatható bútorait, a térelválasztó elemeket is saját elgondolásuk alapján variálhatják játékaikban (pl: vár, vonat, stb. építése).

A játék másik helye az udvar, ill. a kert. Egy adott részen átélt játék, és a környezet alakító élmények hatására a területet mindinkább magukénak érzik. Gondozzák, a szülőkkel együtt részt vesznek a szebbítésében, rendben tartásában. A füves kert alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, a népi játékkészítések kismesterségek gyakorlására is.

A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely a játékra, pl: a közeli focipályán, családi házak kertjében, kirándulások alkalmával, erdőben, réteken. Fontos az óvónő helyismerete.

A játékidő

A napirend sajátosságából adódóan folyamatos. A gyerekek a délelőtt elkezdett játék témát nemcsak délután, hanem akár több napon keresztül is játszhatják. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyermekek számára érdekes és élményt, örömet adó. A napirendben szereplő egyes tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Odafigyelő szervezéssel, a hagyományörző kezdeményezések foglalkozások idejének és helyének jó megválasztása nem borítja fel a már elmélyült játékot.

Kivételt képeznek a konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások (pl: testnevelés, bábszínház, kirándulások).

A játék eszközei

A civilizáció fejlődésével a játékgyártás is sokat fejlődött. Tömegével ontja a piacra a különböző játékeszközöket, de nem minden játék alkalmas arra, hogy jól és jól játszassanak vele. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, motiváló hatásúak, igazodjanak a gyermekek életkorához.

Fejlesztő hatásúak legyenek, így segítsék elő a gyermekek sokoldalú fejlődését. Fontos, hogy gondolkodásra, fantáziálásra, problémamegoldásra serkentse. A modern játékeszközök harmonikusan egészíti ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, termésbábok stb.

Értékük az alábbiakban rejlik:

- Kapcsolódnak a természeti környezethez.
- Ízlésformáló hatásúak, magukon hordozzák a sajátos értékjegyeket.
- Megtalálhatók közöttük a felnőttek használati tárgyainak, munkaeszközeinek kicsinyített másai.
- Az egyszerű ember találékonysága, furfangossága jelenik meg az eszközök létrehozásában (pl: ördöglakat, bűgocsiga, diópörgettyű, stb.).

Játékeszközök lehetnek még a közvetlen és tágabb környezetben figyelhető dolgok is: ágdarab, kavics, bot, falevél ...

A dramatikus játékeszközök a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására ösztönzik. A színes leplek, esztétikus textíliák, palást, tarisznya, menyasszonyi fátyol, korona, elindíthatnak egy-egy témát a szerepjátékban, vagy a mesedramatizálás, a "minta" játékot. Ezek az eszközök új színfoltjai lehetnek az építő játékoknak is.

A bábozás eszközei a gyermeki önkifejezőmódokat segíti, teljesítik ki. A báb és dramatikus eszközök állandóak legyenek, kiemelt helyet kapjanak.

A játék tartalma

Programunk biztosítja gyermekeink számára a hagyományörző életmód mellett is, hogy a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszassanak. A játék "klasszikus" tartalma kiegészül népi játékokkal.

Közjük sorolhatók

- énekes, táncos játékok (párcserélő, fogyó-gyarapodó, leánykérő, lakodalmas, vásáros, gyűrűsdi, szembekötősdí, furfangos és szórakoztató játékok),
- a mozgásos és küzdő játékok (váltó-, versengést tartalmazó játékok, sor, hidas, várkörüljárós játékok),
- népszokásörző dramatikus játékok (jeles napokhoz kötődő játékok),
- népi játékszer készítése (rongybabák, bábuk, játékbútorok, csuhé- csutkababák, töklámpás, torzsalovacskák stb.)

Gyermekeink játékát ezek mind új tartalommal töltik meg.

Óvónő a folyamatban

Az óvónő célja, hogy megismerje a gyermeki személyiséget, amihez a játék sokféle információval segíti hozzá. A gyerek játékának követése empátiát, tapintatot megfelelő szintű intelligenciát követel az óvónőtől. Ráérez a gyermek lelkiállapotára, fokozott empátiakészségével kutatja a felmerülő problémák okait. Példaadó egyéni magatartásával képes feloldani az elszigeteltséget, ill. a feszültséget, aminek a pozitív óvónő-gyermek kapcsolat az alapja.

Magatartásmintájával alakítja a csoportban a toleranciát, megerősítő viselkedésével elfogadtatja az eltérő viselkedésű gyermeket (magányos vagy agresszív).

A felnőtt beavatkozása csak mintaadás, választhatóság, megoldási lehetőségek felállítása, ill. a testi épség megőrzése szempontjából szükséges.

Mérlegeli, hogy az adott játék igényel-e újabb ötlet vagy eszköz adást.

A hagyományos játékeszközök mellett gondoskodik a dramatikus népszokások játékaihoz szükséges kellékekről.

A színvonalas óvónői bábjáték hatására a gyerekek kedvelt kifejezőeszközzé válik a bábozás. A csoport játékszintje általában is az óvónő viszonyulását tükrözi. A játékot az élmények nyújtásával gazdagítja. Az óvónő lehet az együttes játékban egyenrangú társ, alárendelt szereplő, ill. mintaadó modell is. A gyermeket mintaadása utánzásra készíti, segíti a szabályok eligazodásában is.

Nemcsak a társasjátékokban, hanem az eszközökkel való bánásmódban és a szokások kialakításában is megjelennek a szabályok. Az óvónő tiszteletben tartja a gyermeki önállóságot, ami játék szabadságában teljesedik ki, a gyermekek által vállalt szabályokkal együtt.

A játék személyiségfejlesztő hatása

A játékszabályok szokássá válásukkal a játéktevékenység nyugalmát teremtik meg a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az óvónő a játék személyiségfejlesztő hatásáról a szülőket is tájékoztatja.

A filmek, agresszivitásra ösztönző játékok negatív hatásának kiküszöbölése.

A jó légkörű játékban a néphagyományőrző tevékenységek érzelmi többlettükkel a gyermek élményeit gazdagítják. A tartalmi gazdagítás kiteljesíti a játék személyiség- fejlesztő hatását. Ebben a folyamatban a gyermek személyisége legteljesebben fejleszthető.

Fejlődik az érzékelés, észlelés, megfigyelőképesség, az önkéntelen és szándékos figyelem, emlékezet, képzelés gondolkodás.

A gyermek intellektuális tevékenységét, alkotó képzetét, fantáziáját alakítja a játék közben felmerülő nehézségek leküzdésére.

Fejlődik szellemi aktivitása, helyzetfelismerő képessége, beszédkészsége, probléma megoldó képessége.

Mozgáskészsége újfajta mozgásokkal bővül, melyeket teremben és szabadban egyaránt gyakorol. Fejlődik térérzékelése, nagymozgása, finommozgása. Az erkölcsi szokások megismerése, elfogadása lassan alakul. Formálódik viselkedése, udvariassága, erkölcsi ítéletalkotása.

Erős érzelmeket váltanak ki a sikerélmények, vagy kudarcok az átélt játékörömök. Fokozatosan tanulja meg az érzelmeit kezelni. Feszültség levezető hatása a gyerekeket oldottá teszi. Kitartásra ösztönzi a siker újra átélési vágya. A szocializálódás folyamatát felerősíti a játék. Felfedezi a másikat, önmagáról is más képet alakít ki.

Az együttes élmény, a közös játék öröme alakítja a társakhoz való viszonyát is. Megjelenik a vigasztalás, kibékülés, engesztelés, együttérzés érzése. Fejlődik kommunikációs készsége. A harmonikus, derűs biztonságot nyújtó légkör, az áttekinthető rend ösztönzi a gyermeket a játékszabályok betartására. Ezek hatására alakul a fegyelem is, ami nemcsak játékfegyelem.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére.

- A gyermekek képesek több napon keresztül, ugyanazon témában együttesen részt venni.
- Dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Kreativitásuk eredményeképpen bonyolultan építenek. - Többször dramatizálják, bábozzák az ismert meséket.
- Szabály-játékokat igénylik, élvezik, és képesek a szabályok betartására. - Társas viselkedésükben megjelennek a kulturált viselkedési szabályok.
- Játékukban érthetően, gazdag jelzőrendszerrel reagálnak az őket körülvevő környezet változásaira.

7.2. Verselés, mesélés

Az irodalom és a néphagyományörzés

A mondókákat a meséket régen a szájhagyomány élte. Az altatók, a dúdolók, az ölbévevők érzelmi biztonságot nyújtanak. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérik a gyermekkort. Programunkban a mese, vers, mondóka nagy része a népköltészet tárházából származik. A gyermekek érzelmein át beépülnek ízlésvilágunkba, megalapozzák "kulturális" anyanyelvét.

Az irodalmi nevelés célja, feladata

- Mondókát, verset, mesét szívesen hallgasson, irodalmi élmények aktív befogadjává váljon a gyermek.
- Érdeklődés a könyv, színház értékei iránt a változatos irodalmi élmények nyújtásával.

Ezek hatására válik a gyermekből később lelkes olvasó, színházlátogató, művelt ember.

Az irodalmi anyag tartalma

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, amely lejátszható mozgással is. Ezek a mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, térérzékeléshez, ritmusérzék alakításához, mozgáskoordináció fejlődéséhez. Az érzelmi kötődés megszilárdításában is fontos szerepük van, hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához.

Idetartozik a felnőttek játéka a gyermekkel, természettel kapcsolatos mondókák (naphívogatók, esőbiztatók).

Mivel a gyermeknek lelki szükséglete a mesehallgatás, törekszünk arra, hogy mindennap hallgassanak mesét. A mese reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. A világban jelenlévő jót és rosszat egyaránt tükrözi. Irodalmi nevelésünkben nagy hangsúlyt fektetünk azokra a mondókákra, mesékre, találós kérdésekre, szólásokra, közmondásokra, melyek a jeles napokhoz, ünnepekhez, természeti jelenségekhez kapcsolódnak.

Irodalmi anyagunkban a népköltészeti alkotásokon túl megtalálhatók a mai magyar költők gyermekek számára írt versei, elbeszélései is.

Ezek főleg az állatokról, természetéről szóló vidám versikék.

A versek, mesék eljátszása történhet bábozással, dramatizálással.

Ügyelünk arra, hogy a kicsiknél paraván nélkül történjen, lehetőleg lássa az óvónőt a gyermek. Nagyobbaknál már lehet paravánnal, sőt ők maguk is kipróbálhatják a bábozás, dramatizálás élményeit.

Ehhez rendelkezésre állnak a megfelelő eszközök, amihez a gyermek bármikor szabadon nyúlhat (bábok, ruhák, paraván).

Óvónő a folyamatban

Fontos, hogy az óvónő ismerje meg a gyermek, illetve a család irodalmi érdeklődését, az otthonról hozott élményeit, beszédértésének fokát.

Az óvónő olyan biztonságot adó légkört teremt, ahol a gyermek bátran kezdeményezheti a hallott irodalmi élményeit. Lényeges feladat a gyermek segítése az önálló bábozás, dramatizálás kezdeményezésében.

Ezáltal a gyermek egyre gazdagabb szókinccsel rendelkezik, magasabb szinten adja vissza élményeit. A mindennapos mesélés nagyon fontos, helye legyen állandó: meseszőnyeg, mesekuckó.

Az erdő, mező, park, rét kiváló hely állatos, növényes mondókák, versek élményt nyújtó előadásához.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása

Az óvónői beszédminta alapján csiszolódik a gyermek kiejtése, gyarapodik szókinccse, tökéletesedik anyanyelve, irodalmi szépérzéke.

A mondókák, népmesék hallgatása, mondogatása által erősödik egymás iránti figyelmük, az összetartozás érzése.

A pozitív érzések - öröm, boldogság, csodálkozás - is átélnek, átérzik a gyerekek.

A népi mondókákban rejlő ritmikusság hatására a gyermek vidám hangulatúvá válik, képes levezetni belső feszültségét, összerendezettebbé alakítani mozgását.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

A három évben átélt irodalmi élmény, mely egész óvodai életét áthatja, kialakítja a gyermekben az irodalom szeretetét.

A folyton és folyamatosan átélt együttes élmény észrevétlenül válik a gyermek sajátjává. Ráébred ok-okozati összefüggésekre.

Ez a hagyományokból is merített kincs meghatározóvá válik, és későbbi életükben kaput nyit irodalmi érdeklődésüknek, aktivitásuknak.

7.3. Ének- zene, énekes játékok , gyermektánc

A zene és a néphagyomány kapcsolata

Elődeink lételeme volt az éneklés, mondókázás, a zene, hozzátartozott mindennapi életünkhöz. Átszötte munkájukat, örömeiket, bánatukat, családi életüket. Ezeket a ránk hagyott értékeket beépítve zenei nevelésünkbe tesszük gazdagabbá gyermekeinek érzelmi, zenei esztétikai világát.

A zenei nevelés célja

- A zene megszerettetése, a dalos játékok élményszerző előadása.
- Tiszta éneklésre szoktatás, a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, esztétikájának fejlesztése.
- A zenei ízlés, mozgáskultúra fejlesztése.

A zenei nevelés tartalma

- 1./ Mondókák, népi gyűjtések.
- 2./ A gyermek hangképzésének, megfelelő hangterjedelmű népi dalos játékok, gyermektáncok, készségfejlesztő zenei elemek.
- 3./ Énekes népszokások,
- 4./ A zenehallgatás.

1./ Mondókák, népi gyűjtések

A gyermek életkorát, fejlettségét figyelembe véve a következők lehetnek: ölbe vevők, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolódók, kiszámoló, páros fordulók.

Népi gyűjtések: hagyományokhoz kapcsolódó rigmusok, rövid köszöntők, rikkantások, népi csújjogatók.

2./ Népi dalos játékok, gyermektáncok, készségfejlesztő zenei elemek

Állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulás játékok, ludas-kapus játékok, küzdő és sorjátékok.

A közkedvelt dalos játékok megunhatatlanok számukra, jó kedvvel ismétlik. Mozgás kultúrájukat, esztétikai ízlésüket jó példával formálhatjuk.

Csak jókedvű, esztétikus mozgású, vidám óvónő képes ugyanilyen csoportot nevelni. A népi dalos játékok, a készségfejlesztő zenei elemek megismerésére, a gyakorlására is rendkívül alkalmasak (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú).

3./ Énekes népszokások

A községben gyűjtött, annak idején is gyermekek által játszott népszokások, melyek évről-évre ismétlődő, naptárhoz, évszakhoz, alkalomhoz kötődő vidám játékok.

Szüretelés: Szüreti dalok, őszi vidám énekek, körjátékok, amelyeket szőlőszüret, almaszedés, kukoricatörés közben játszunk. (A kálói...., Hely a sályi...., Érik a szőlő....)

Lucázás: (dec.13.) A fiúk csoportról csoportra járva, szalmát szórva mondják, éneklük "kotyoló" verseiket, dalaikat

"Luca-luca kity-koty, tojjanak a tiktyok, ludjuk, Fejszejük, furajuk, élesek legyenek, Tikgyaik, ludjaik tojósak legyenek."

Regölés: A régóta jó barátságban lévő fiú és lány nevének regölő énekbe foglalása jelzi, hogy egy pár lesz belőlük valaha.

Egyszerű dallama, régies szövege miatt könnyen megjegyezhető, kedvelt dal, népszokás.

"Amott kerekedik egy fekete felhő...."

Pásztorjáték, háromkirályozás: (dec. 14-24.)

A nagycsoportosok pásztorjelmezbe öltözve "bárányokat" terelve eljátszák a Kisjézus születésének történetét, eredeti énekkel, versekkel. Ezzel fokozzuk a Karácsonyvárás örömét.

István-János napi köszöntő: (dec. 25., 26.)

István, János nevű ismerőseink köszöntése, jókívánságok közlése dalban.

"Mivel ő eljutott nevének napjához..."

"Már megjöttünk estére, János köszöntésére...."

Korbácsolás: (dec: 29.)

Házilag font ostonnal, játékosan megveregetik a korbácsolók a ház valamennyi lakóját, miközben mondják versikéiket. "Friss légy, egészséges légy, keléses ne légy..."

Farsang: Télcsúfoló, tavaszváró dalok, körjátékok, népi rikkantások, melyeket gyermekek, felnőttek közösen játszanak.

A rákészülés, hangulat teremtés hetekig, a multság, vigasság 2-3 napig tart. Álarcos bál a Kultúrházban a szülők részvételével. Közös farsangolás az óvodában tréfás versenyekkel.

Pünkösdlés: A fiúk és a lányok külön csoportokban versenyeznek ügyességi versenyekben mérik össze erejüket, okosságukat. Végül a két csoport közösen választ Pünkösdi királynét, majd királyt. A pünkösdi királyné fölött kendőt tartva, énekelve vonulnak a lányok. A szép dallamú, saját gyűjtésű dalok, mondókák a hozzá tartozó mozgással, körjátékkal kellemes szórakozást, vidám hangulatú játékot teremtenek.

4./ Zenehallgatás

A zenehallgatás anyagát a népdalok, igényesen megválasztott évszakokhoz, alkalmakhoz fűződő dalok adják.

Óvónő a folyamatban

Az óvodai zenei nevelés az óvónőtől magas zenei műveltséget, tisztán intonálást, hangszeres tudást igényel. Fontos, hogy a zenéhez, énekléshez való viszonya és aktivitása a gyermekre fejlesztően hasson, jó hangulatú, vidám együtténeklést, játszást jelentsen.

Már a beszoktatásnál igen nagy segítséget nyújt a tisztán csengő énekszó, ami megnyugtatja, ugyanakkor utánzásra ösztönzi a gyermekeket.

A mindennapos éneklés, az óvónő belső énjéből fakadjon. Maga is kezdeményezzen dalolást, és fogadja el a gyermek által kezdeményezett éneklést. Az sem baj, ha eleinte csak hallgatói, szemléltői a napszakhoz, időjáráshoz, játékhoz kapcsolódó éneklésnek.

Az óvónő gyakran énekel népdalokat, gyűjtött anyagokat, amivel fokozza az ünnep, a várakozás hangulatát. Az óvónő közös éneklése, a meghívott énekkar szereplése, fokozza az éneklés iránti vágyat.

Az óvónő folyamatosan lehetőséget teremt a gyermekeknek a zenei önkifejezés gyakorlására. A tanult, ismert mondókák, dalok, rigmusok mellett az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat is örömmel fogadja, értékeli. A hagyományőrzésen keresztül igyekezik megnyerni a családokat, szülőket az éneklés létjogosultságának. A családokkal közösen is tervezünk vidám délutánokat, ahol együtt énekelünk, játszunk.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

Az érzelmi kötődés kialakulásában igen nagy szerepe van az ölbe vevős, mondókás, testközelséget, érintést megkövetelő játéknak.

Ezek pozitív érzelmeket ébresztenek a gyermekben, és az egyszemélyes játékhelyzetből kialakul az éneklési kedv és a közös játék iránti vágy. A kiszámolók az igazságos döntésre törekvést, és a konfliktus helyzetek megelőzését, megoldását segítik elő. Az egészséges küzdőszellem kialakításában a küzdőjátékok segítenek. A dalos játékok a lányoknak, a lányok mozgás és viselkedés szabályait tükrözi.

Valamennyi dalos játék a mozgáskultúrát is fejleszti, gazdagítja.

A zene hatással van a gyermeki mozgás összerendezettségére, a gyermek fegyelmezettségére, a szabályok megismerésére, betartására.

Esztétikai élményen túl akarati életét, alkalmazkodó képességét is befolyásolja. Fontos, hogy a zene szükséglet és igényként épüljön be a gyermek személyiségébe, hiszen ezzel örömet, boldogságérzetet sugároz környezetének is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- örömmel, élvezettel játszanak a gyermekek énekes játékokat,

- egyedül is bátran, szívesen gátítások nélkül, belső késztetésből énekelnek,
- igényeljük, figyelmesen hallgassák a zenét,
- a zenei fogalompárokot ismerjük fel, különböztessék meg,
- rögtönözzenek dallamot, mozgást, ritmust,
- érezzék az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát.

7.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés lehetőségei az óvodai ábrázoláson túl a hagyományörző tevékenységek, népi kismesterségek, növényi gyermekjáték készítés megismerése, és gyakorlása által is gazdagodnak.

A hagyományörzésben az értékek újrafelhasználásával a népművészet anyagi, szín és díszítő világa modellként állhat az ember számára.

A vizuális nevelés célja, feladatai

- Fejlődjön kez ügyességük, vizuális készségük, esztétikai igényük a múlt és a jelen értékei iránt.
- Ismerjük meg a hagyományos óvodai ábrázolási eszközökön túl a régi gyermekkor játékanyagait, kismesterségek technikáját, eszközeit.
- Vizuális alkotáshoz, befogadáshoz szükséges készségek kialakuljanak a gyermekben.
- Alakuljon ki a valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének képessége.

A vizuális tevékenység tartalma

A rajzolás, festés, kézimunkázás, barkácsolás mellett megjelenik az agyagozás, szövés, batikolás, gyöngyfűzés, fonás, sodrás.

A népi kismesterségek technikáin túl a jeles napok "jelképkészítő" technikáit is megismerjük. (farsangi maszk, tojás írókázás, adventi koszorú, mézeskalács sütés, májusfa díszítés).

Az agyagozásra ösztönzően hat, ha az elkészített munkájukat, játékokat kiégetjük, és a gyermekek bevihetik azt játékukba.

A játékeszköz készítésnél ugyanez az elv érvényes.

A csutkababák, rongybabák, napraforgószár lovacsák, ostorok stb... a játékban fő eszközként szerepelnek, kedvelt játékká válhatnak.

A játékeszköz készítéséhez, barkácsolás és kézimunkázáshoz folyamatosan gyűjtjük a természetes anyagokat:

- termések: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, - növények: nád, vessző, szalma, gyékény
- állati eredetűek: gyapjú, toll, bőr, méhviasz
- textíliák, kavics, homok, spárga, vessző, fonal.

Ezeket az anyagokat mindig szem előtt, a gyermekeknek elérhető helyen tároljuk, hogy a nap bármely szakaszában, igényeiknek megfelelően használhassák az óvónő felügyelete mellett.

Óvónő a folyamatban

Személyes hatásával utánzásra ösztönzi a gyermekcsoportot, így képes átadni az általa ismert ábrázoló tudást, és bevezetni a gyermeket, rajta keresztül a családot is a vizuális kultúra rejtelmeibe.

Az óvónő vizuális kultúrájának, érdeklődésének sokoldalúnak kell lenni, hogy gazdálkodni tudjon térrel, idővel, hitelesen és alkotásra késztetően tudja átadni ismereteit. A gyermeket partnernek tekinti a folyamatban, megadja neki a választás lehetőségét technikában, témában, anyagban. Megerősíti a kételkedő, bizonytalankodó gyermeket, sikerélményben részesíti. Figyelemmel kíséri minden gyermek rajzfejlődését, ahogy a gyermek az ösztönös firkálástól a vizuális percepciója hatására újra alkot, és elvezeti a tudatos rajzoláshoz. Az óvónő megismerteti a gyermekkel a népi kismesterségek, tájházak népviseletek gazdag világát, maradandó élményt nyújtva ezzel a gyermekcsoportnak. Gyűjtőmunkát folytat a csoporttal közösen: termések, tollak, kövek stb.

Gondoskodik arról, hogy az anyagok, eszközök, épek, esztétikusak, jó minőségűek legyenek. A gyermek a nap bármely szakában érkezéstől távozásig gyakorolja a vizuális tevékenységet. Az óvónő által kezdeményezett témával legalább egy hétig tevékenykedhet. A kézműves sarokban a termések, gyűjtések, fonalmunkák, elkészített játékeszközök esztétikus elrendezésben kapnak helyet.

Időnként - folyosón rövid ideig - tanév végén tárlatot, kiállítást rendezünk munkáinkból. A csoportszobán kívül a természetben is lehetőséget teremtünk vizuális tevékenységek folytatására. (virágkoszorú kötés, békarokkából fonás, lánckészítés, krétázás aszfaltra)

Vizuális tevékenység személyiségfejlesztő hatása

Az átélt sikerélmények hatására formálódik a gyermek alkotó képzelete, ábrázoló készsége, önkifejezési módja. Kezdeményezővé válik, erősödik önbizalma. A természetes anyagokkal végzett vizuális tevékenységek közepette kialakul finom motorikus készsége. Fejlődik szín, forma, alak, térészlelése. Alkotókészsége, változatos tevékenykedése csiszolja a fantáziáját, ezáltal értelmi képességei fejlődnek. Képszerű gondolkodása kialakul, megfigyeléseit átértelmezi, új kombinációban is alkalmazza. A derűs légkörű környezetben a gyermek szívesen alkot, magabiztossá, nyitottá, boldog gyermekké válik.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg képalkotásban.
- Gyermekmunkákban megjelenik a formagazdagság, egyéni színalkalmazás.

- Örömet szerez nekik nemcsak a kész darab, de maga a munkafolyamat is.
- Séma nélküli, egyéni plasztikai munkák születnek.
- Ötletesen, bátran fog bele építkezésbe, téralkotásba.
- Felismerik és értékelik a szép dolgokat, természeti jelenségeket, esztétikai érzékük kifinomul.
- Megfogalmazzák a kész darabról alkotott véleményüket, értékítéletüket.

7.5. Mozgás

A mozgás és a néphagyományörzés kapcsolata

A mozgás a gyermek természetes szükséglete. A programnak sokrétűen kell ki- elégítenie a gyermekek mozgásigényét. Nagy hangsúlyt kell fektetni az egyensúly- érzék, és a ritmusérzék fejlesztésére, ami az összerendezett mozgás alapja. A mozgás jelen van az óvodai élet egész területén, beleszőve az énekes mondókás játékot.

A gyermek mintát hoz a családból, a közvetlen környezetéből, elsajátít mozgás min- tákat. (egyszerű tánclepek...)

A mozgásfejlesztés célja, feladatai

- egészséges testi fejlesztés, edzés
- testi képességek, ellenálló képesség kifejlesztése
- egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek fejlesztése
- helyes testtartás alakítása
- térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás
- egészséges életmódra való készségek, jártasságok megalapozása
- mozgáselemek beépülése a természetes mozgásokba
- mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése népi mozgásos játékok által.

A mozgás tartalma

- 1./ Szabad, spontán mozgás.
- 2./ Szervezett testnevelés

1./ Szabad, spontán mozgás

A gyermek természetes késztetést érez a mozgásra, örömmel és kedvvel teszi, legyen az tornagyakorlat, vagy játékos-táncos mozgás.

Az udvart úgy kell kialakítani, hogy elegendő teret biztosítson bármelyik mozgásos tevékenységhez. (körjáték, fogócska, szembekötősdí, ugróiskola, célba dobás, kötélhúzás, versenyfutás, mászás, egyensúlyozó járás, gyakorlatok, gurulás, bújócska, járások, labdajátékok.)

Legyen lehetőség mászásra (különböző méretű, formájú mászóakák).

Nyáron pancsoló, kismedence rendkívül jó alkalom a gyerekek vízhez szoktatásához. Játékos formában elő lehet készíteni az úszás alapját (kar-láb mozgás, légzés- technika). Ezt folytatva

a közeli (jelen esetben szombathelyi uszodában) rendszeres úszásoktatáson vesznek részt a gyerekek, igény szerint.

A csoportos úszásoktatás rendkívül jó hatással van a gyerekek közösségének alakulásához (egymás segítése, bátorítása, ügyesednek az öltözés-vetkőzésben).

Télen jó alkalom adódik csúszkálásra, szánkózásra, hógolyózásra, hóember építésre.

Fontos, hogy a gyermekek maguk döntsék el, mikor, milyen mozgásos játékban vesznek részt. Tudatosítani kell a gyerekekben az egymás iránti figyelmet, egymás épségének, egészségének megóvását.

Ne veszélyeztessék egymás testi épségét. Balesetmentes helyszínt, eszközöket válasszunk csak.

Biztosítsunk helyet, időt mindem nap a mozgásra, akár séta közben is adott helyen versenyfutás, körjáték....

2./Szervezett testnevelés

- Az óvodában kötelező jelleggel folyik.
- Keretein belül kapjon helyet minden természetes mozgás: járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelés, egyensúlyozás, mozgásos játék.

A szervezett testnevelés megjelenik minden nap az óvodában.

A mindennapos testnevelés: napi 15-20 perc, játékos gyakorlatokkal, amelyeket - a testnevelés foglalkozásokon már begyakoroltak. Mozgalmas, változatos gyakorlatok legyenek és sok-sok játék.

- testnevelés foglalkozást: minden héten 1-2 alkalommal az óvónő kötelező jelleggel szervez. Az idő kötött, a hely változó, (tornaszoba, udvar...).

Óvónő a folyamatban:

Fontos, hogy az óvónőnek információja legyen a család mozgáskultúrájáról, a gyermek mozgásfejlettségi szintjéről. Olyan feltételeket teremtsen, hogy a gyermeknek elegendő helye, ideje, lehetősége legyen a mozgásra, abba örömet lelje. Szívesen, önként mozogjon, soha ne kényszer hatására. Legyen módja csak a szemlélődésre is.

Az óvónő segítse a gyermekek spontán kezdeményezését, illetve a játéktevékenység során mozgásos játékokat kezdeményez. A népi mozgásos játékokat tudatosan szervezze, akár teremben, akár szabadban. Oda kell figyelni a nemek közti különbségre (pl: fiúk katonásdi, versenyfutás...., lányok körjáték, labdacica...).

Figyelemmel kell kísérni a gyermekek fizikai állapotát, terhelhetőségét. Az óvónő igyekezzon bevonnia tevékenységekbe a családokat is (közös kirándulás, gyerek- mama torna, gyalogtúra, kerékpártúra, erdei kirándulás, játékos sportvetélkedő pl: gyermeknapkor).

Az óvónő a szervezett testnevelés fejlesztő hatását tudatosan tervezi.

Ha van elegendő hely, jó, ha a csoportszobába elérhető helyen vannak tornaeszközök. Így a gyermek bármikor használhatja "próbálhatja" azokat. Színesebbé, változatosabbá teszi a gyermekek játékát.

Ha erre nincs lehetőség, alkalmanként be lehet vinni eszközöket (labda, karika, mászóka, szőnyeg, zsámoly, egyensúlyozó kötéll.).

Népi gyermekjátékokhoz kiválóan alkalmas a karika, kendő, zászló, labda, bot, szalag.

Foglalkozások előtt kötelező a fertőtlenítő portalanítás.

Lényeges a körültekintő szervezés, játékos hangvétel, rövid, érthető utasítások, kevés várakozási idő, óvónői mozgásminta, jó hangulat teremtés.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, fokozza teljesítőképességét. Segíti az új mozgásformák kialakulását, mozgásszervek fejlődését. Alakítja a mozgásszokásokat, játéktudatukat, egészséges versenyszellemüket. Erősödik bennük az együttműködési készség. Odafigyelnek egymásra. Kialakul a szabálytudatuk, önfegyelem koncentráció képesség, állóképesség, bátorság. Fejlődik a gyermek érzelmi, szociális és értelmi képessége, Harmonikussá, összerendezetté válik a mozgása, fejlődik gondolkodása, találékonysága, kombinatív képessége.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek szívesen mozog, kitartó a mozgásos játékokban
- A gyermek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Kialakul szabálytudatuk.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat végezni.
- Szeretnek futni, kocogni (50-100 m).
- Tudnak labdát vezetni.

7.6. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

A külső világ, a szűkebb és tágabb környezeti - emberi - tárgyi környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermek kíváncsisága érdeklődése, érzelmi fogékonysága, próbálkozó vágya, az állandó tevékenységekre való belső készítése kedvez a cselekvésen keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A külső világ megismerésére nevelés célja

- A szűkebb természeti –emberi - tárgyi környezethez való érzelmi viszonyulás alapozása, megismertetése, megszerettetése.
- A környezet harmonikus viselkedéshez szükséges jártasságok, készségek meg-alapozása, fejlesztése.
- Érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományörző tevékenységgel.

- A környező világban lévő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőinek megismerése.

Környezeti nevelés és néphagyományörzés

A hagyományörző programon belül a gyermekek sajátos hatórendszerben szerzik meg az óvodai ismeretanyagot: család, óvodai környezet, emberi test, foglalkozások, közlekedés, napszakok, állatok, növények....

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Ismerkedik a közvetlen környezettel, szülőföldjével, helyi néphagyományokkal, szokásokkal. Megbecsüli és szereti a tárgyi kultúra értékeit.

Az ember, a természet, a hagyomány kapcsolatát az alábbiak őrzik, erősítik:

- Az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy - egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve.
- Az időjárás változásaiból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok. (palántavetés, növénygondozás)
- Termékek, gyógynövények gyűjtése, szüretelések családoknál, zöldségek - gyümölcsök feldolgozása, elfogyasztása.
- Madarokról való gondoskodás.
- Lehetőség szerint sertés és baromfiudvar látogatás.
- Jeles napok előtti készülődések.
- A rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások.

A környezet tevékenység által való megismerése során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A cselekvés során párosítanak, halmazokat képeznek. Alakul ítélőképességük, fejlődik tér-sík és mennyiség szemlélete. Összehasonlító méréseket végeznek, tárgyakat sorba rendeznek. Tapasztalatokat gyűjtene a geometria világából: síkbeli, térbeli alakzatokról. Egészalakos tükör előtt figyelik tükörképük mozgását, ami elősegíti testsémájuk kialakulását, fejleszti önismeretüket, én tudatukat. Gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást.

Óvónő a folyamatban

Az óvónő személyes példája, beállítottsága minta a gyermek és a szülők számára. Fontos, hogy az óvónő olyan környezetet teremtsen a gyermekek számára, ahol képességeiket fejlesztő, hagyományörző eszközöket biztosít, elősegítve a gyermek tevékenykedését.

Az óvónő irányításával vegyenek részt a jeles napokra való készülődésben (Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét....). Az eszközök készítése, barkácsolás, teremrendezés sütés-főzés, ajándékkészítés közös tevékenységek sokoldalúan hatnak társas kapcsolataik alakulására.

Az óvónő törekszik a külső világ sokoldalú megismertetésére. Lehetőségeket kihasználva szervez kirándulásokat veteményeskertbe, baromfiudvarba, erdőbe, állatkerbe....stb. Az óvónő kezdeményezője a harmónikus környezet létrehozásának, melyet a családokkal együttműködve ér el.

A külső világ megismerésére nevelés személyiségfejlesztő hatása

Az óvónő által biztosított tevékenységek során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről és az ezzel kapcsolatos munkákról. Az évszakokkal kapcsolatos jelenségek, dolgok, hagyományok, népszokások periodikus ismétlődése a gyermekekben elősegíti a hovatartozás és biztonságérzet kialakulását.

A külső világ megszerettetésével olyan érzelmi kötődésre tesznek szert, melynek során a szülőföld szeretetét és a humanizmus alapjait sajátítja el. Mindezeket segítik a népi mondókák, gyermekdalok, népdalok, mesék, történetek.

A környezet megismerése közben fejlődnek képességeik: észlelés, tapasztalás, emlékezet, konstruálás, megértés, ítélőképesség.

Eljutnak a felmerülő problémák felismerésére és megoldására.

A tapasztalatszerzésben fejlődik kommunikációs készségük, szociális magatartásuk (türelem, akarat, önfegyelem.).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermeke tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Ismerjék születési idejüket, helyüket.
- Az évszakokat jellemzőik alapján ismerjék fel.
- Környezetükben lévő összes intézményt, szolgáltató üzletet ismerjék.
- Gyűjtsenek tapasztalatot a háziállatokról, madarokról, bogarokról, ismerjék a vadon élő állatokat.
- Környezetünk növényeinek nevét tudják, ismerjék azok gondozását.
- Közlekedési eszközöket felismerik, alapvető közlekedési szabályokat a gyakorlatban betartják.
- Környezetük tárgyait legalább tízig megszámlálják, képesek összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Irányokat ismerik, névutókat helyesen használják (alá, mellé, fölé).
- Beszédük jól érthetővé válik, anyanyelvi szabályokhoz illeszkedik és a beszédhelyzetekben megfelelő.

7.7. Munkajellegű tevékenységek

A gyermek játékában is a felnőttek tevékenységét, munkáját utánozza. A néphagyományörző tevékenységek gazdagítják a gyermek cselekvési lehetőségeit, a természetes anyagok, rendszeresen visszatérő munkálatok eszközök segítségével. Amennyiben az elvégzett tevékenység, cselekvés az egyén és a közösség javát is szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. (Önkiszolgálás, növényápolás, naposi munka).

A gyermek természetéből adódó aktivitáson túl a felnőtt dicsérő értékelése a fő mozgatórugó.

Célok, feladatok

- A társas együttéléshez, a közösségbe való tartozáshoz szükséges készségeket, jártasságokat sajátítsák el a gyerekek.

- Az elvégzett munkát becsülik meg, - mások által elvégzettet is - a hagyományörző tevékenységeken keresztül is szeressék meg és szívesen gyakorolják a munkajellegű tevékenységeket.
- Kitartásuk, felelősségérzetük alakuljon ki, kötelességvállalásukban kitartóak legyenek.
- Sokrétű kezdeményezőkézségre, a mindent kipróbálni vágyásra legyen lehetőség.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- Az önkiszolgálás (bővebb kifejezése az "Egészségre nevelés, gondozás" cím alatt található).
  - A közösségért végzett aktív, játékos tevékenységek.
- A közösségért végzett tevékenységek formái:
- naposi munka, mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák, növényápolás, esetleg kisállat gondozás.

A naposság: Fontos, hogy szívesen vállalt feladat legyen a gyermek számára. A napos kötény, kitűző vonzóvá teheti a tevékenységet, büszkén viseli azt a gyermek. A hagyományörző cselekvések bővítik a naposi teendők sorát: befőzésekhez, sütésekhez eszközök előkészítése, szüreteléskor, betakarításkor megfelelő eszközök biztosítása.

A mindennapos étellel kapcsolatos teendők

Formáját tekintve állandók és alkalmoszerűek: udvar-teremrendezés, játékok elrakása, javítása, tisztítása, kisebb megbízatások, üzenetek átadása, ünnepi tevékenységre készülődés és házi munka jellegű tevékenységek (étkezések utáni seprés, asztaltörlés).

A növény és kisállat gondozás közben a gyermek megismerkedik az egyes munka folyamatokkal, nemcsak megfigyeli a tevékenységet, hanem tevékenyen részt is vesz a környezet átalakításában: ültetés, veteményezés, locsolás, kapálás, betakarítás. Tevékenykedés közben megismeri, megnevezi a tevékenységhez szükséges esz- közöket.

Óvónő a folyamatban

Miután felmérte az óvodába érkező gyermek önkiszolgáló szintjét, a szülőkkel együttműködve munkálkodik azok fejlesztésén. Az óvónő munkához való viszonya, jókedvű, igényes tevékenykedése, példaértékű nemcsak az óvodás, de munkatársai és a szülők szemében is.

A munka megszervezése nagy odafigyelést igényel az óvónőtől, a gyermek fejlettségi szintjét, teherbírását, erejét, önállóságát is figyelembe kell venni.

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

Az önkiszolgálás során kialakulnak a gyermekben azok a készségek, jártasságok, amik az egyéb munkavégzésekhez alkalmassá teszik.

Kialakítja a gyermekben a felelősségérzetet, kitartást, közösségi érzést, hiszen a közösség hasznos tagjának érzi magát általa.

A jól végzett munka öröme pozitív érzelmeket, sikerélményt jelent számára, szívesen segít másoknak is, és kialakul benne a tiszta környezet iránti igény.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen dolgoznak együtt a gyermekek felnőttel és társaikkal is.
- Örömmel látják kötelességük teljesítéséhez.
- Igényesen végzik naposi teendőiket, segítséget nem igényelnek.
- Egyéni megbízatásokat magabiztosan, szívesen vállalnak, pontosan teljesítenek. - A növények és állatok gondozásában tevékenyen kiveszik részüket.
- Szívesen készítenek meglepetést a kisebbeknek, csoporttársaiknak, szüleiknek, felnőtteknek.

7.8. Tanulás

A tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek játék közben ismerkedik a külvilággal, és társas környezetének hatásait cselekvéssel, azonosulással, ismétlő játékkal birtokba veszi környezetét. A külvilágot - amely hozzá viszonyítva aránytalanul nagy méretű és bonyolult - csak saját méreteihez szabott tárgyakkal, és életkorához illő módon képes megismerni, és többé kevésbé megérteni. Ennél is nagyobb jelentőségű az, hogy ezáltal önmagát is tanulja.

Tisztába jön belső törekvéseivel, érzelmeivel. A játékban ez folyamatosan hat, és tanulási eredményekhez vezet. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi, segíti. A tevékenységek közben ismereteket szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul. A folyamatban többször átéli, tanulja mikor, miként figyeljen a környező világra és belső jeleire.

A tevékenységformákat programunk a népi hagyományokból az évszakokhoz kapcsolódó természetből, a családdal való együtt működésből meríti.

A tanulás célja

- az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése.
- Ismeretek, jártasságok, készségek, képességek kialakítása a tapasztalatszerzésen keresztül.
- Tudásgyarapítás

Óvónő a folyamatban

A tanulás utánzással, kipróbálással, kitalálással történik.

Ehhez teremt az óvónő elfogadó, megerősítő légkört. Dicsérettel, buzdítással sikerélményhez juttatja a gyermeket, melynek motiváló hatására tudatosan épít. Törekszik a tevékenységeket sokoldalúan megszervezni, melyben a gyermek játékosan tapasztalatokat szerez.

Az óvónő irányítja a megfigyelést, problémamegoldást.

Az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Összegzés

A tanulás a gyermeki tevékenység folyamatos velejárója. A gyermek részéről spontán folyamat, ami az óvónő részéről tudatos, célszerű tevékenység, a tanulási képesség megalapozása. Tevékenysége közben cselekszik, érez, készséget, jártasságokat, képességeket szerez, melyek által fejlődik értelme, és személyisége.

Mit, hogyan, hol, milyen formában ünnepelünk

Ősz:

September: Szüretelés, termés betakarítás. Lehetőség szerint szőlőhegyen veszünk részt igazi szüreten. Ledaráljuk, lepréseljük a szőlőt, a mustot elfogyasztjuk.

Kukoricatörés, almaszedés, dióverés: A faluban lévő háztáji gazdaságokban szívesen várnak bennünket az őszi betakarítási munkáknál.

Állatok világnapja október 4.: látogatás a közeli majorba.

Október 23. Megemlékezést tartunk az óvodában.

November: A temetőben gyertyát gyújtunk a hősi halottak síremlékénél.

Katalin nap: Gyümölcsfaágat hajtatunk vázában.

Advent eleje: Búzát csíráztatunk.

Adventi koszorú készítünk és a rajta lévő 4 gyertya gyújtása- hozzákapcsolódó énekkel- jelzi a Szenteste közeledtét.

Márton nap: körberjárjuk az óvodát énekelve, gyermeke által készített lámpásokkal.

Tél

December 6. Mikulás nap: Miklós Püspök legendája nyomán megérkezik óvodánkba a Mikulás.

December 13. Luca napján jó kívánságok közepette "szalmát szórunk".

December 24. Szenteste: Megünnepeljük Jézus születését Betlehemezéssel.

December 26-27. János - István köszöntés, regölés a faluban gyűjtött néphagyomány alapján.

December 28. Aprószentek: Korbácsolás.

Idősek napja, nyugdíjas nap: műsorral köszöntjük az időseket. /nyilvános/

Január 6. Vízkereszt. Közösen leszedjük a karácsonyfát énekléssel.

Február 2-3. Gyertyaszentelés – Balázs áldás: Tisztelendő meghívására részt veszünk a Balázs áldáson, ahol a megszentelt gyertyával körmenetben veszünk részt, torokgyógyító Szent Balázs emlékére.

Farsang: farsangi mulatságot szervezünk./nyilvános/

Tavaszi

Március: Hamvazószerda: A megszentelt barkavirág hamujával emlékezünk halandóságunkra.

Március 12: Gergely-járás: A tanítók javára a gyermekek élelmet gyűjtenek.

Március 15. Közös ünnepség megtartása. /nyilvános/

Kézműves nap: különböző kézműves technikákkal ismertetjük meg a szülőket, gyermekeket. /nyilvános/

Március-április: Húsvét: A húsvéti hímes tojás festés és a locsolkodás népi szokásainak felelevenítése.

Március 22. Víz világnapja

Április 22. Föld napja

Május 1. Májusfa állítása a sportpályán. /nyilvános/

Május. Gyermeknap: programokat szervezünk a gyermekeknek.

Családi nap: közös sportprogramok a szülőkkel. /nyilvános/

Május 31. Májusfa kitáncolása. /nyilvános/

Május első vasárnapján Anyák napját ünnepelünk az óvodában. /nyilvános/

Nagycsoportosok búcsúztatója: műsorral búcsúznak a nagyok, és minden csoport verssel, énekkel búcsúztatja az iskolába menőket. /nyilvános/

Nyár

Június 1. Pünkösöd ünnepe: Néphagyomány szerint Pünkösödölőt járunk

Június 4. Nemzeti összetartozás napja.

Június 5. Környezetvédelmi világnap.

Pedagógus nap: szülők, gyermekek köszöntik a pedagógusokat. /nyilvános/

Születésnap: folyamatosan megünnepeljük mindenki születés napját. Énekkel, jókívánásokkal, magunk által készített ajándékkal köszöntjük az ünnepeltet.

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

8.1. A testi fejlődés jellemzői

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hétéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak a testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

8.2. A lelki fejlődés jellemzői

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) a lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartalma; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét,

elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

8.3. A szociális fejlődés jellemzői

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését; feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fent leírt fejlettségi szint.

9. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

Az óvodánkban járó gyermekeket különböző családi, környezeti hatások érik, ezért igyekszünk az optimális fejlődésükhöz biztosítani a feltételeket.

Különös figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körülményeinek feltárására. A családdal együttműködve, szükség esetén szakember segítségét igényelve. A pszichológiai fejlesztésünket a fejlesztendő korosztály érési folyamatához igazítjuk, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, amellyel az aktuálisan fejlődő pszichikus funkciók kibontakozásához és begyakorlásához biztosítunk megfelelő szociális környezetet.

A gyermek szocializációs folyamatát tudatosan irányítjuk, amelyben a megfelelően eltervezett tevékenységek gyakorlásával kedvezően befolyásoljuk a fejlődés szenzitív szakaszában a domináns-szociális és kognitív-képességstruktúrák alakulását, megszilárdulását, vagy éppen azok átstrukturálódását. Biztos támpontunk az óvodáskorra jellemző életkori tevékenység a JÁTÉK, vagyis játékos tevékenykedtetés.

Ez biztosítja a legmesszebbmenően a fejlődő gyermek szociális és tárgyi környezete közötti természetes kapcsolatot, integrált nevelési funkciókra aktivizálódását és így ezen keresztül azok fejlesztését.

Ehhez szükséges feltételek:

- óvónő pozitív személyiségfejlesztő hatása,
- gyermekek társas kapcsolatainak alakítása,
- különböző fejlesztést elősegítő játékok, tevékenységformák biztosítása: (Mozgás, Ayres terápiás eszközök: tölcser, hinta..., Logopédiai játékok, Memória fejlesztő játékok, Puzzle... stb.)

A hagyományörző programunk elősegíti az integrált nevelés hatékonyságát.

A sérült gyermekek fejlesztése (pl: hallás, mozgás, értelmi sérült...) az egészséges gyermekközösségben elfogadó, segítő hozzáállás kialakításával kölcsönösen pozitív kapcsolatokat hoz létre.

10. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelem minden óvodai, dolgozói nevelőtevékenységnek szerves része. Lényegében a pedagógia mindenfajta problémáját magában foglalja. Tulajdonképpen azokra a gyerekekre terjed ki, akik környezetük ártó hatásai miatt veszélyeztetettek, vagy fejlődési rendellenesség következtében váltak veszélyeztetetté. Tehát, gyermekvédelmi beavatkozás nélkül nem fejleszthetők eredményesen. Általában a rendellenesség óvodán kívüli okokra vezethető vissza.

A gyermekvédelmi esetek feltárása az óvónő feladata és felelőssége.

Feladataink a gyermekvédelemmel kapcsolatban

- Megfigyeljük, hogy a gyermek magatartása mennyire tükrözi a családi háttér állá- potát.
- A családi nevelés légkörét megvizsgáljuk:

- a család szerkezetét, szociális háttérét,
- családi nevelés célját, módszereit,
- szülők személyiségét,
- munkanélküliség, anyagi veszélyeztetettség.

- Feltárjuk a gyermek fejlődési zavarait a pszichológiai ismereteik alapján,

Ha nem tudunk eredményt elérni a gyermek fejlesztésében szakember segítségét kérjük (pszichológus, szakorvos, gyógypedagógus.).

Olyan légkört próbálunk kialakítani, hogy a gyermek fejlődésének megfelelő legyen.

Óvodánkban a gyermekvédelmi felelős feladata, hogy a többi óvónő ilyen irányú munkáját segítse, közvetlen kapcsolatot tartson a társintézményekkel, jelezze a gyermekjóléti szolgálat felé a problémákat és vele együttműködve segítse a gyermek helyzetének javítását.

A dajkáknak is van feladata ez irányba. Ők is figyelik a szülők és gyermekek közötti kapcsolatot, és segítik az óvónő, munkáját.

Rendszeres családlátogatásokon együttesen figyelemmel kísérjük a gyermekek kör-
ülményeit.

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei és külső kapcsolatai

Az óvoda a közoktatási rendszer része. Ebből adódóan végig kell gondolni azokat a kapcsolatokat amelyekkel az intézmény sajátos funkciója révén a társadalmi környezetben kapcsolatba kerül.

Ide tartoznak az óvoda a szülőkkel, iskolával, más intézményekkel való kapcsolatai.

Fontosnak tartjuk a szülőkkel való jó kapcsolat megőrzését. Közös szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket az aktuális feladatokról, amelyekhez kérjük véleményüket, közösen megvitatjuk a felmerülő teendőket.

Minden csoport külön faliújsággal rendelkezik, melyre kifüggesztjük az aktuális híreket. Ezt a szülők folyamatosan figyelemmel kísérhetik.

A gyermeknap keretében programokat szervezünk közösen a szülőkkel, ahol gyermek-szülő együtt kézműveskedik, játszik, énekelget. Mivel nagy az érdeklődés a gyermeknap sportrendezvényre, a közeli futballpályán együtt versenyezhetnek a gyerekek a szülőkkel, óvónókkal.

Minden évben tartunk nyílt napot a csoportokban. Itt a szülők megismerhetik a csoport napirendjét, figyelemmel kísérhetik a foglalkozások menetét. Lehetőség nyílik ilyenkor a közös megbeszélésre, ahol a szülők elmondhatják véleményüket.

Közös kirándulásokat, biciklitúrákat szervezünk, melyeken a szülők aktívan vesznek részt.

Társadalmi munkát is szívesen vállalnak a szülők (kerti játékok festése, bútorok festése, fák ültetése).

Az iskola által szervezett nyílt napon a nagycsoportosokkal részt veszünk egy-egy tanórán. Rendszeresen látogatjuk egymás rendezvényeit. Közös programokat is szervezünk (Színházlátogatás, sportnap, kirándulás, úszás...). Az alsós tanítók rendszeresen látogatják a nagycsoportosokat, így hamarabb megismerkednek egymással.

Az első évnytóra az óvodából együtt mennek a gyerekek az óvónénik kíséretében.

Látogatjuk a gyermekekkel az orvosi rendelőt, gyógyszerterát. Szoros kapcsolatunk van a védőnővel, aki folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését.

Évente kétszer általános orvosi vizsgálat az óvodánkban, ősszel és tavasszal. Évente szervezzük meg a hallás, látás vizsgálatot és a fogászati szűrést. Fogorvos mesél a gyermekeknek a helyes fogápolásról, életmódról.

Egy-egy sétánk alkalmával ellátogatunk a Postára, ABC-boltba, Gyógyszerterába, Kovácsműhelybe, Fazekasműhelybe, ahol szívesen fogadják a gyermekeket.

Mivel ünnepeink egy részét a helyi Művelődési Házban tartjuk, rendszeres látogatói vagyunk az intézménynek.

Állandó kapcsolatban állunk az Önkormányzattal, KÜÉSZ-szel, Szülők Közösségével, Nevelési Tanácsadóval, Korai Fejlesztő Központtal, Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámügyi és Ifjúságvédelmi szervezetekkel.

12. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének feltétele

Sajátos Nevelési Igényű gyermekek fejlesztő programja.

Fejlesztő pedagógia tevékenység formája:

2004 óta van óvodánkban szakképzett fejlesztőpedagógus. Heti 4 órában (kedd, csütörtök 12,30-14,30 óráig) foglalkozik a fejlesztendő gyermekekkel, egyéni fejlesztési terv alapján kis csoportos foglalkozási keretben (4-5 gyermek képez egy csoportot).

A fejlesztésre szoruló gyermekek kiválasztásának módja:

- Nagycsoportban dolgozó óvónők megfigyelése, jelzése alapján.
- szülők kérésére.
- óvodavezető javaslata alapján. (Iskolaérettségi vizsgálat eredménye alapján).

Egyéni fejlesztési területek:

Delacato felmérés eredményeként kijelöli a fejlesztendő területeket. Különös figyelemmel a mozgás-értelmi-érzelmi készségekre.

- nagymozgás (egyensúly, térérzékelés, térirányok)
- finom motorika (csukló, ujjak)
- dominancia (szem, kéz, láb)
- szem-kéz koordináció
- tájékozottság, gondolkodás
- problémamegoldó képesség
- emlékezet
- figyelem
- átfordítási képesség
- szociális érettség

Fejlesztés módszere:

A kijelölt területekhez fokozatosság és folyamatosság elvét betartva játékokat, játékos feladatokat tervez a fejlesztő pedagógus és ezt rendszeresen gyakorolja a gyermekekkel.

Szülőkkel napi kapcsolatot tart, otthon elvégzendő feladatokat ad. (speciális torna gyakorlatok).

Folyamatos konzultáció szülővel, óvodavezetővel a gyermek fejlődéséről, illetve nem fejlődéséről.

Az óvodában gyógypedagógus alkalmazására szükség szerint van lehetőség, az iskola gyógypedagógusa megbízási szerződés alapján meghatározott óraszámban foglalkozik gyermekekkel, Speciális esetben a megfelelő szakember segítségét kérjük pl. a Korai Fejlesztő Központba irányítjuk. A beszédhibás gyermekekkel logopédus foglalkozik heti 2x2 órában. Az ő fejlesztési programjukat a logopédus személyre szabottan készíti el.

LOGOPÉDIA

A logopédia görög eredetű szó, jelentése beszédnevelés. A szűkebb értelemben vett gyógypedagógia kommunikációs zavarokkal foglalkozó ága.

"Azok, akik a nyelvet pusztán gyakorlati eszköznek tekintik, melynek célja az, hogy környezetükkel megértessük magunkat, végzetes tévedésben leledzenek. Kívülről szemlélnék egy működést, mely belső. Egyszerűnek tartanak olyasmit, mely bonyolult és szövevényes."

Kosztolányi Dezső

Kezdetben a gyógypedagógia részeként jött létre. A beszédzavarok felismerésével és korrekciójával foglalkozó tudomány. Mint beszédpatológia, a beszédzavarok kutatásával, megelőzés, diagnosztikájával, korrekciójával foglalkozó komplex tudomány.

Feladata:

- prevenció; azaz felvilágosító munka kifejtése szülők, nevelők, orvosok körében, a veszélyeztetettek szűrése, előzetes fejlesztése
- a beszéd, a beszéd fejlődésének, annak zavarainak tanulmányozása
- logopédiai diagnosztika: megfelelő vizsgálóeljárások kidolgozása
- fejlesztő eljárások kidolgozása a beszédképek eredményes korrekciójához.

Beszédhibák típusai:

1. A beszédészlelés és beszédmegértés zavara

A beszédészlelés a beszédhangok, hangkapcsolatok és hangsorok felismerése akkor, amikor a jelentés még nem vesz részt a hallottak feldolgozásában. A beszédészlelés során azonosítjuk a különböző beszédhangokat vagy szótagokat, azok kapcsolódásait, illetve sorozatát.

A beszédmegértés a szavak jelentésének feldolgozásával kezdődik, ezt a mondatok megértése és értelmezése követi. A beszédmegértés a jelentések és az összefüggések felismerését is jelenti.

Terápia: A cél az elmaradott vagy zavart beszédmegértés helyreállítása, szükség esetén a következményes problémák csökkentése, megszüntetése. A beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése célzott beszélgetések és célzott verbális feladatok megoldásán és gyakoroltatásán keresztül történik. Iskolás korú gyermekek esetében ez párhuzamosan történik az írott anyanyelv fejlesztésével.

A terápiát mindig a diagnosztikának (GMP) kell megelőznie, ennek ismeretében tervezhető a terápia. 6-12 hónap elteltével kontroll diagnosztikai tesztelés következik.

2. Megkésett beszédfejlődés

Ha egy gyermek 18 hónapos korától kezdett el beszélni sok hibával, de a beszéd a kommunikáció eszközévé vált, megkésett beszédfejlődésről beszélünk. Jellemzője, hogy ép értelem és ép érzékszervek megléte mellett a gyermek beszédfejlődése elmarad a megfelelő beszédszinttől.

Terápia: A beszédkedv felkeltése, szinten tartása, a beszéd kifejező, közlő funkciójának fejlesztése, a szemantikai és szintaktikai szabályrendszer kiépítése és megerősítése

3. Pöszeség

A pöszeség (diszlália) a beszédhangok ejtésének, tisztaságának olyan zavara, amelyre jellemző az adott nyelvközösség artikulációs normáitól való eltérés.

Okai: a gyermek általános fizikai állapotának leromlása, különösen a beszédfejlődés legintenzívebb szakaszában, lassúbb ütemű pszichikai fejlődés, retardált, megkésett beszédfejlődés, a fonematikus hallási differenciálás gyengesége, valamint a hallási emlékezet fejletlensége, a motoros koordináció, különösen a finom motorika zavara, a gyermek általános fejlődését akadályozó kedvezőtlen szociális miliő, a szociális-kommunikációs kapcsolatok beszűkülése korlátozott nyelvi kódra, a hibás beszéd utánzása, nevelési hibák, például a gyermek helytelen kiejtésének preferálása, utánzása a környezet részéről.

A terápia célja, hogy a logopédus tiszta, a köznyelvi ejtésnormáknak megfelelő artikulációt alakítson ki, amely zavartalanul épül be a gyermek folyamatos, spontán hangos beszédébe. A logopédiai terápia általában heti két órában tekinthető ideálisnak, súlyos beszédzavar esetén azonban ennél intenzívebb foglalkoztatás szükséges.

4. Orrhangzós beszéd

Orrhangzós beszéd esetén az élettani nazális rezonancia kórosan megváltozik. Az orrhangzós beszédnek organikus (szervi) vagy funkcionális okai lehetnek. Az organikus okok lehetnek veleszületettek vagy szerzettek. A leggyakoribb veleszületett okok a különböző típusú és kiterjedésű hasadékok. Szerzett tényező lehet az idegrendszer különböző szintjein fellépő bénulások. A veleszületett funkcionális okok között lehetnek mentális károsodással, nagyothallással együtt megjelenők, a szerzettek közül pl. a hegesedés, megszokás következményeként, részeként is előfordulhatnak.

A terápia célja, hogy lehetőség szerint a gyermek iskolaéretten és időben kezdhesse meg iskolai tanulmányait. A logopédus legfontosabb feladata a tanácsadás, a korai fejlesztés megindítása, a terápia beállítása, majd az eredményektől függően az utógondozás. A logopédiai munka intenzitása életkortól függő.

5. Dadogás

A dadogás a beszéd összerendezettségének zavara, amely a ritmus és az ütem felbomlásában és a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik. A dadogás lehet örökletes, vagy kialakulhat az idegrendszer működését befolyásoló sérülés következtében.

A logopédus a dadogó érzelmi életére és értelmi tevékenységére egyaránt ható, tervszerű munkával és logopédiai módszerekkel igyekszik kialakítani és rögzíteni a folyamatos beszédet, beszédtempót és ritmust.

6. Hadarás

A hadarás a beszéd súlyos zavara, amelyre jellemző a rendkívüli gyorsaság, a hangok és szótagok kihagyása, a pontatlan hangképzés, a monotónia, és a szegényes szókinccs. A hadarás öröklött, genetikailag meghatározott zavar, ami specifikus és nem specifikus formában jelenhet meg. Specifikus endenciára utal a beszédzavar és az amuzikalitás együttes, gyakoribb mértékű előfordulása a hadarók családjában. A nem specifikus típusa a beszédgyengeség tünet együttese. Ebben a beszéd- és nyelvfejlődés zavarai koronológiai sorrendben (megkésett beszédfejlődés, általános pöszeség, diszlexia, hadarás) épülnek egymásra.

7. Diszfónia

A diszfónia a hangfunkció zavara, amely a zöngképzés területére terjed ki. Jellemzője, hogy az artikulációs műveletek szabályszerűen zajlanak le, de a zöng hiányzik, vagy torzult formában van jelen. A hang ezért dominánsan zörejjel jellemezhető.

Okozhatja a hang túlerőltetése, gyakran a légzés és testtartás körébe eső funkcióproblémák váltják ki, de előfordul, hogy pszichoszomatikus okok rejlenek a diszfónia hátterében.

A diszfónia javítása, korrigálása foniatríai és logopédusi kompetencia. A terápia célja, hogy a logopédus kellemes, belső harmóniát közvetítő, tiszta, egyéni beszédhangot alakítson ki, amely beépül a folyamatos, spontán hangos beszédbe.

8. Diszlexia - diszgráfia

A diszlexia veszélyeztetettség gyanúja 5-6 éves, óvodás gyermekeknél merülhet fel abban az esetben, ha a szülő, az óvónő vagy a logopédus a következő jelenségeket tapasztalja:

1. úgynevezett "rizikótényezők" (szülési sérülés, idegrendszeri sérülés, mozgásfejlődési zavar)
2. megkésett beszédfejlődés
3. nehezen induló nyelvi fejlődés
4. szegényes szókincs, korlátozott beszédmegértés
5. nehézkes verstanulás, rossz kifejezőkészség, szómeztalálási nehézségek
6. elhúzódo pöszeség, hangátvetések, szótorzítások
7. jó hallásvizsgálati eredmény ellenére gyakran visszakerdez
8. mozgásban ügyetlen, kialakulatlan vagy kereszttezett dominancia
9. rossz ritmusérzék, dallamvisszaadás
10. amuzikalitás
11. szórt figyelem

Ha a fenti tünetek közül néhány együttes jelentkezése esetén részletes vizsgálat elvégzése szükséges.

9. Gyermekkorai afázia

A gyermekkorai afázia olyan kommunikációs/nyelvi zavar, amely a beszédfejlődés befejezése után lép fel a bal agyfélteke meghatározott részeinek károsodása miatt. Az afázia a már kialakult és helyesen használt beszédet és/vagy a nyelvet károsítja. Az afázia a nyelvnek (mint kommunikációs eszköznek) minden aspektusát érintheti, tehát nemcsak a beszédet és a beszéd megértését, hanem az olvasást és az írást is. Ettől függően beszélhetünk globális, motoros és szenzoros afáziáról. A beteg nem tudja gondolatait szavakba önten, leírni, nem érti, amit mondanak neki.

Óvodánkban leggyakoribb beszédhiba típusok a pöszeség, a megkésett beszédfejlődés, a dadogás és a diszlexia diszgráfia. Logopédiai foglalkozás hetente kétszer, két órán keresztül történik.

A gyermekek egyéni fejlesztési terv alapján kiscsoportos foglalkozásokon vesznek részt.

A logopédiai munkát segíti a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás és az otthoni gyakorlás.

13. Az óvodába lépés feltételei

-A szabad óvodaválasztást figyelembe véve, lehetőséget biztosítunk a szomszéd községekben felmerülő igény kielégítésére.

-A 2,5 életév betöltése – kötelező védőoltások megléte

-Orvosi igazolás arról, hogy közösségbe mehet.

-Szobatisztaság

14. Az óvoda által nyújtott ingyenes és térítéssel ellátott szolgáltatások

Ingyenes szolgáltatások:

- logopédiai ellátás
- hitoktatás
- mozgásterápia (Delacato)
- lovaskocsikázás szervezése
- gyógynevelés

14.1. Az óvoda szolgáltatásai, melyek a szülők kérésére, pénzért az óvoda javára történnek

A helyi Művelődési Ház ad helyet a Gyermeknap kiállításnak, Farsangnak...

A farsangi bál a gyerekek körében nagyon kedvelt rendezvény, aminek a bevétele az óvodáé.

Kedvezményes könyvvásárt rendezünk, amihez a különböző könyvterjesztők és kiadók segítségét vesszük igénybe. Az itt befolyt jutalék összegét is az óvoda javára fordítjuk.

15. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelési munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

diavetítő, vetítívászon
rajztáblák, korongozó, agyag
ecset, festék, tempera, színesceruza, zsírkréta
olló
gyöngy
fonalak
szövőkeretek
szövőbabák
filctollak
ragasztó
színespapírok
filcanyagok
2 bordásfal
2 Greiszwald pad
1 tornaszőnyeg
4 zsámoly
30 labda
egyensúlyozó kötél
körkötél
Ayresz tölcser
Trambulin
RO-TI-COM kocka
mászóhenger
gólyaláb
billenőrács
tornapadok
minimat készlet
kártyák (növényvilág, állatvilág)
logopédiai játékok
2 TV
videó
3 HI-FI
gyümölcscentrifuga
mini grill
2 kazettás magnó
cintányér
fa kasztanyett
recés fadob
xilofon
dob
csörgődob
zenei háromszög
fonott rázóhenger

15.1. A program megvalósításának feltételei

A program megvalósításának feltételei:

- Szervezési, működési rend
- Hagyományörző szemléletű tervezés
- Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Nyitvatartási idő: 6.15 – 16,30.00 óráig. Minden szombat szabad, az óvoda működése szünetel. A nyitva tartás a helyi igényeknek megfelelően alakul.

A csoportok szervezése: A helyi igényeknek megfelelően osztott csoportokkal működünk. Ezt indokoltá teszi a tárgyi, személyi feltétel, és az épület adottsága.

Napirend: Folyamatos, a tevékenységformák a játékba ágyazottan szerveződnek. A gondozási teendők az egész napot átszövik. A gyermekek igényeihez, életkorához igazodik.

Hetirend: Meghatározott időben történik:

- testnevelés
- külső világ tevékeny megismerése
- gyümölcsök, zöldségfélék feldolgozása, elfogyasztása
- rajzolás, mintázás, kézimunka,
- ének-zene, énekes játék.

Szükséges a csoportok közti egyeztetés az eszközök korlátoltsága miatt.

Hagyományörző szemléletű tervezés

Korábbi fejezetekben kifejtve.

16. A program beválás vizsgálatának rendszere

3 évenkénti beválás vizsgálat

Kérdőív a közvetlen és a közvetett partnerek elégedettségére és igényvizsgálatára.

Dolgozók közérzetének vizsgálata SWOT - analízis, kérdőív.

A visszajelzések tükrében végezzük el a szükséges korrekciókat.

16.1. Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Intézményen belül fontos a rendszeres információáramlás. Havonta kerül sor pedagógiai jellegű megbeszélésre, tanácskozásra. Az elmúlt időszak értékelésére, tapasztalatcserére. A megbeszélések során az Óvodavezető követni tudja az óvónők felkészültségét, haladását, egyéni munkavégzését. Így nyomon követhető az egyes csoportokon belül a gyermekek fejlettségi szintje.

A programban meghatározott fejlődés és fejlesztés jellemzőit teljes mértékben nem lehet és nem is kell teljesíteni. A nevelőtestület határozza meg a gyermekek képességeinek, körülményeinek ismeretében, hogy egy-egy csoport esetében mit fogad el sikeres, vagy

fejleszthető munkának. Szem előtt kell tartani az egyes gyermek fejlettségi és neveltségi szintjét.

Fontos a segítő ellenőrzés, időnkénti értékelés.

Minden óvónő a csoportjában minden egyes gyermekről feljegyzést készít az óvodába kerüléstől az óvodai élet végéig. Ide kerül feljegyzésre a családlátogatás, anamnézis, esetenként szakértői vélemény (logopédus, pszichológus...).

Az óvodavezető a nevelőtestülettel együtt, aktívan és tevékenyen részt vesz rendezvényeken, családlátogatásokon, szülőértekezleteken. Figyelemmel kíséri folyamatosan az óvónők munkáját, a csoportok életét, az ott folyó nevelési, pedagógiai munkát.

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető irányításával minden óvónő részt vesz.

A program bevezetése előtt fel kell mérni:

- a gyermekek ismereteit, készségét, képesség szintjét, - szülői elvárásokat,
- nevelőtestület felkészültségét, szakmai szintjét, érdeklődését, - az óvoda tárgyi feltételeit, - óvoda dokumentumait.

A program bevezetése után vizsgáljuk meg:

- mi valósult meg a tervezett nevelési feladatokból,
- milyen eredményeket értünk el, érzelmi, szocializáció, kommunikáció, beszédképesség, környezeti ismerete, éneklés, rajzolás, mozgás, munkavégzés terén,
- szülői visszajelzés.

17. Legitimációs záradék

Nevelőtestület elfogadásának időpontja: 2017. augusztus 28.

Intézményvezető jóváhagyásának időpontja: 2017. augusztus 28.

Szülői Szervezet véleményezésének időpontja: 2017. augusztus 28.

Fenntartói egyetértés időpontja: 2017. szeptember 20.

Felülvizsgálat időpontja: évenként, illetve törvényi változáskor

18. Felhasznált irodalom

Brunó Bettelheim: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek Gondolat kiadó Budapest 1985.

Buda Béla: A személyiségfejlés és nevelés szociálpszichológiája Tankönyvkiadó Budapest 1986.

Hoppál Mihály: Jelképtár
Helikon Kiadó Budapest 1990.

Kalmár Magda: A kreativitásfejlés jelentősége a személyiség alakulásában Óvodai nevelés 1978.

Kodály Zoltán: Zene az óvodában
Zeneműkiadó Budapest 1978.

Lengyel Zsolt: A gyermeknyelv
Gondolat Kiadó Budapest 1981

Magyar Néprajz VI.: Népzene, néptánc, népi játék Akadémia Kiadó Budapest 1990.

Mérei Ferenc: Társ és csoport
Akadémia Kiadó Budapest 1989.

Mérei - V. Binét: Gyermeklélektan
Gondolat Kiadó Budapest 1969.

Millar S.: Játékpszichológia
Közgazdasági és Jogi Kiadó Budapest 1973.

Papp Gábor: Népmeséink és az évkör
Petőfi Művelődési Központ Gödöllő 1991.

Páli Judit: Játék, tanulás, játékos tanulás Játékpszichológia: Stöckert Károlyné Eötvös József Kiadó Budapest 1995.

Az óvodai nevelés programja: OPI Budapest 1989

Dr. Bucherna Nándorné - Faust Dezsőné - Zadravec Teréz: Néphagyományörzés az óvodában HANI Alapítvány 1991.

Dömötör Tekla: Magyar népszokások Budapest 1985.

Falvay Károly: Ritmikus mozgás - énekes játék OPI Budapest 1990.

Forrai Katalin: Ének az óvodában
Zenemű Kiadó Budapest 1974

Gósy Mária: Óvónői beszédviselkedés Kátai-Press Budapest 1990

Ludánszkiné Szabó Éva: Óvodai zenei hagyományápolás-népszokások Hajdúböszörmény 1995.

Óvodai Nevelés Országos Programja
Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1996.

Dr. Tóthszőlősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában FER-CO Kft 1994.

Nagy Jenőné: Zenei nevelés az óvodában. Szolnok, JNSZ
Pedagógiai Intézet, 1995. 1-133 p.

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan?

Néphagyományőrző Óvodai Program Gödöllő 1997.

Óvodai nevelés országos alapprogramja Budapest 1996.

Perlai Rezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája Okker kiadó

